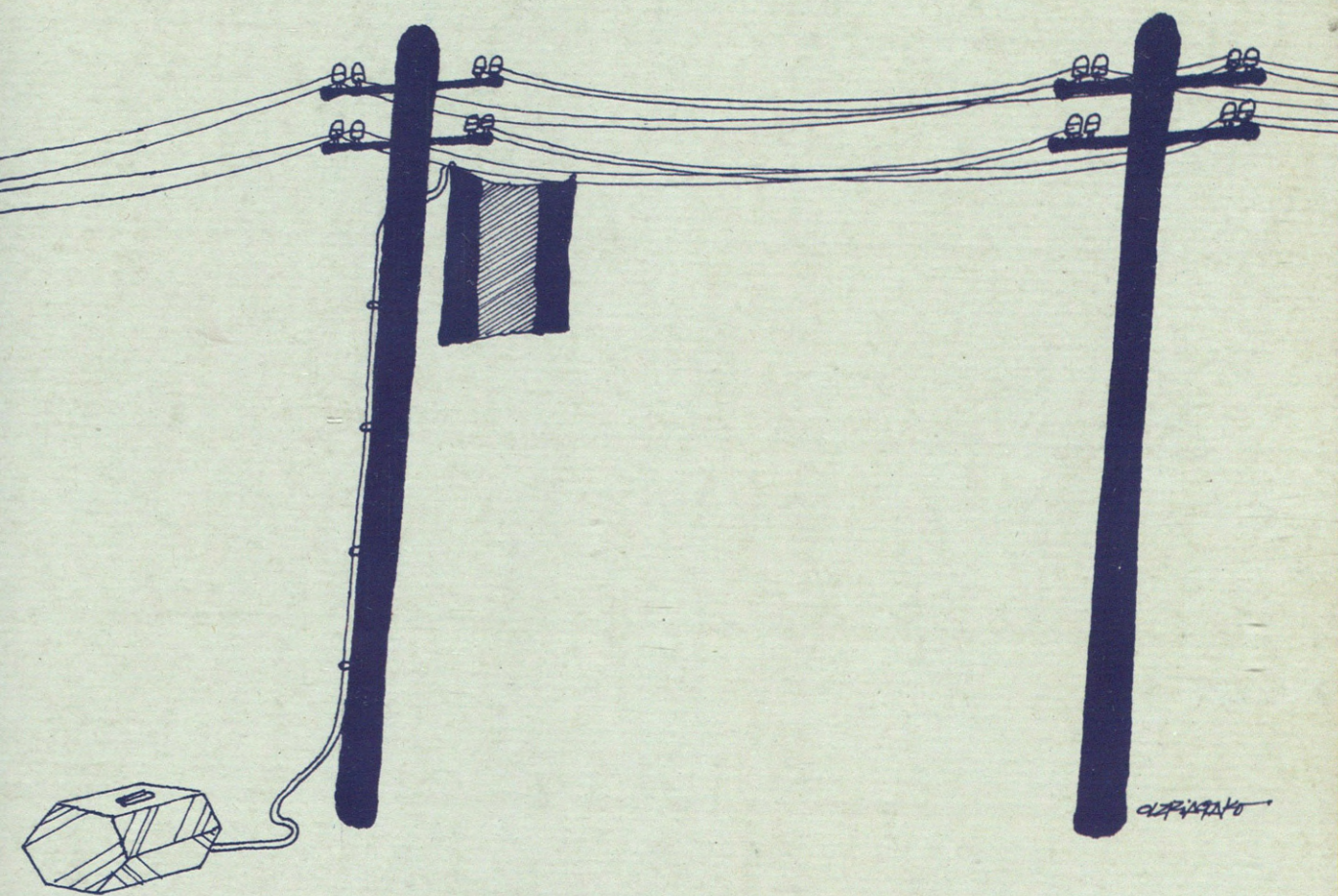

zeruko **ARGIA**

1976-Abendua-12 - XXVI garren urtea 716 zenbakia

NOETAN eta
ATOTXAN partidu onak

**AMNISTIARIK
gabeko
Referendumari, EZ**

**NAFARROAKO EMAITZAK
HERRIAREN OSASUNA**

**MANOS DE
CERDO**

Demo- krazia bidean egurra

non zer

Erreferenduari EZ	4-6
Michael Bakunin	9-10
Intxausti familia osoa espetxean 16	
Jokin Zaitegiri omenaldia	24
Euskara Ipar Euskal Herrian .	26-27

Herriari bortxaz kendu zitzaion agiente herriari itzuli nahi zaio berriro. Eta agintearen esku-aldatze hau bakean egin nahi litzateke. Hala agintzen zaio herriari.

Baina herriarekin kontatu gabe, alderdi politikoak baztertuz eta amnistia ukatuz egin nahi den aldaketa hau odol isurtze haundiz egiten ari da. Bapatean eta kolpe batez eskuz aldatu zen aginte Portugalen i-nor hil gabe. Espainian urte osoan ari dira aginte eskuz aldatu behar dela esanaz. Bapatean eta kolpez aldatuz ikaragarritzko iskanbila eta odol isurtzea gertatuko omen litzateke. Bienbitartean, berriz 40 inguru dira hilak.

Portugalen barrukoak kaleratuz eta kanpoko zenbait espertxeratz egin zen aldaketa. Hemen, kargurik galdu gabe eta indar zenpatzaile-rik desegin gabe egin nahi da aldaketa. Eta jakina, dendak, liburutegiak, tabernak, harategiak, farmaziak eta gizonak hankaz gora joan dira agintearen esku-aldatzea bakean egin nahiko litzatekeen urte luze honetan.

Jendea, herriari, erreferendumera deitzen zaion garai honetan ere ez da kaleko giroa batere baretu. Doneztebeko heriotza dela eta gogor mintzatu beharrean izan dira Udaletxe batzuk. Ultzamako Udaletxeak egin gaitzezpeneko gutunaz bat egin dute Gipuzkoako 22 udaletxeek. Ehize garaian bezala entzuten dira kalean tiro hotsak. Demo-krazia oso urrutia da.

Erreforma bidez demokraziara heldu nahi baldin badugu, giro basa hau izkutarazi behar dugu lehenik, Erreforma legea denon artean egin behar dugu bigarrenik. Partidu guztiek askatasun osoz lan egiteko aukera izan behar dute, hirugarrenik. Erreferendumaren kontrako telebistako ateak isten dizkion erreformak, orain ukatzen duen askatasunera eramango gaituela sinesteak lan du. Diktadurak lotu dituen guztiak askatu baino lehen egiazko erreforma legerik egin daitekeenik, ezin da sinetsi.

Euskal Herrian diharduten partidu guztiek erreferenduari muzin egitea bidezko eta derriorezko zen, beraz. Herriarentzat, baina herri-rik gabe egin nahi da demokrazia. Diktadura ere hala ezarri zen: herriaren onak eskatzen zuelako.

Demokraziarik, ordea, ezin daiteke herririk gabe egin. Herritar guztiak parte hartzeko aukera berdina ez duten lekuan, erreferenduma kontu polit bat besterik ez da. ●

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Leta, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxezukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Erxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Ihuri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilariak: Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22 Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta idazkola:

"Gráficas Semi" Plaza Lasala, 3 Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDA SARIA:

Barruan	600	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	700	ptz.
Azerrietako beste herrietan	1100	ptz.
Airez	1700	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	25	ptz.

zeruko
ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Atxaga, D. Unanue, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

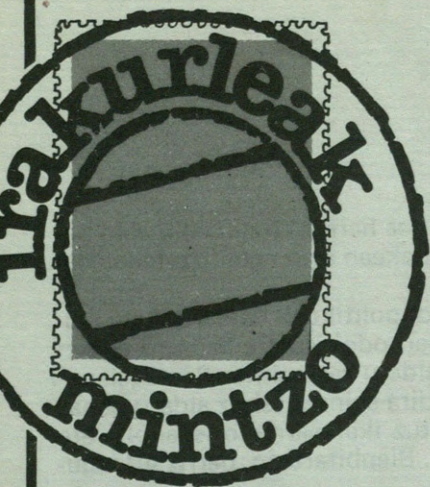
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparraguirre, Mariano Ferrer, Miren Jone Azurza.

Berri-emale orokorrak

L. A. Aranberri "Amatño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarria.

EUSKAL HERRIA OSTIKOKA TRATATZEN

Urriak 17an 708 garren zenbakian argitaratu zenuten editorialaren ideia nahiko ilun eta, nere iritziz, aldrebes samar bati erantzun nahi nioke. Eta nahi nuke, noski, erantzun hau zuek argitaratzea, honela eztabaidaren bidez danok aberasten joango ginaken ustetan.

Idea aldrebes edo ilun hau hauxe da: "Euskal Herriak ez du herri bezala beste herri-rik inoiz zapaldu. Hala ere ostikoka erasotzen zaio. Inguruko herriak ostikoka tratatzen dute aspaldidanik".

Idea hau ardatz bezala hartu eta editorialak aurrera jarraitzen du zapalketa konkretu bat salatuz. Zapalketa hau denok jasaten duguna da eta egia da, baina zapalketa horren zergaitia ez da analizatzen eta okerrena da Herri ezberdinen arteko burruka bat balitz bezala azaltzen dela, eta hementxe datza, hain zuzen, editorial horren aldrebestasuna eta eztabaidatu nahi nukea.

Has nadin:

1- Ia egia da Euskal Herriak ez duela herri bezala beste herri-rik zapaldu, ze, honelako zerbait aurkitzeko asko atzeratu beharko ginate historian zehar Antso Haundia III garrena arte (999-1035), honek Nafarroako Erresumatik aparte (I) beste Herri batzuk bereganatu zituelako: Leon, Gaztela eta Aragoi dana. Beraz, hiru Erresuma hau Nafarroaren menden ipini ziren Antso Haundiaren heriotza arte. Baita ere egia da errege honen semearengandik (Gartzia V garrena -1035- 1.054-) hasten direla Euskal Herriaren defentsarako gerrak Gaztela eta Aragoiko erregeen aurka eta baita ere Bartzelona edo Catalunyakokotearen aurka.

2- Historia zahar hauk alde batera utziaz, oso egia da Euskal Herriak ez duela beste herri-rik zapaldu nahi izan bere askatasunean bizitzearekin nahiko gerra eta ezbehar eduki duelako. Baina ezin dudana inolaz ere onartu zera da, esatea gu zapaltzen gaituena beste herri bat dela. Zein Herri edo nazionalitate dira Euskal He-

rria nazio bezala zapaltzen dutena? Espainiako herria?. Eta Espainiako langile edo nekazariak zer interes daduka Euskal Herria zapaltzeko? Zer irabazten du?

Iruditzen zait egia esateko ez dugula beldurrik eduki behar eta Euskal Herrian askok, eta gero gehiagok, dakiguna zera da: Euskal Herriaren zapalketa lehenengo karlista gerran hasi (1.833-1.839) eta bigarrengoan jarraitu eta ia amaitu zela (1.872-1.876). Eta gerra hau ez zirela herri espainol edo katalandarren interresetatik atera, espainol, euskaldun eta katalan ziren jauntxo kapitalist batzuen interes ekonomiko-politiko batzuzengatik baizik, garai honetatik sortuz España bere "batasunean" eta gu probintzitan bilakatuaz.

3- Egia da guk jasaten dugun forma kulturalak espainol era hartzen duela, eta guri ukatu egiten zaigula bai hizkuntza, bai gure historia, bai euskal kultura eta bai gure herri bezala desarrollatzeko posibletasuna. Baina ukatze eta zapaltze hau ez datorkigu Espainiako herriarengandik, espainol oligarkiarengandik baizik eta kontuan hartu orain espainol diren oligarka hoi-etako asko lehen euskaldun zirela eta beren interesak zaintzearen, klase interesak noski, espainol bihurtu zirela.

4- Azkenik eta amaitzeko, nere eritziz, Euskal Herriari ez zaio mesede haundirik egingo erdi egia esanaz edo gauzak aldrebestuz. Herri xehea (Espainiako) herri xehearen aurka ipintzea (Euskal Herriko) ez da inoiz inorentzat mesedegarri izango izkututzen baldin bada non dagoen gakoa edo zapalketaren sustraia.

Euskadi independente bat lortzeko bide sozialistatik abiatu beharko gara eta honek esijitzen digu langile bezala ez erortzea burgesiarren jokoan, eta jokoren bat egitekotan alderantziz beharko luke izan.

A. LINATZISORO

(I) Garai hontako Nafarroako Erresuma hauxe zen: Gaur egungo zazpi probintziak, ipar alde-tik askoz haundiagoa eta hego aldetik Rioja dena, Burgosko iparraldea Oca mendiak arte eta Huescako sortaldea.

OHARRA: "Euskal Herriak ez du herri bezala beste herri-rik zapaldu". Euskal kulturarik eta hizkuntzarik ez duela beste inon ezarri esan nahi du. Ingelesak, frantsesak eta gaztelakoek ez dezakete beste horrenbeste esan.

Baina euskaldun bezala jasan duen zapalketa azkeneko berrogei urtetara mugatzen zuen. Eta garbi esaten du nor diren errudun: "Herri desberdinen autonomiarik onartzen ez zuen jendeak, harmaz eta iskiluz herria menderatu eta txikitu".

Zeruko Argiak "herri xehea herri xehearen aurka" ez du ipini. Hitlerrek bere atzetik gustora abiatu zen jende xeherik bazuelakoan gara. Herri xehearen ordezkartza duela esan ohi duen Espainiako ezkerria ez dugu euskaltzale sutsu izan denik uste. Irakaskuntzaren langile diren maixuak babesten omen dituen Donostiako sozialista batek erdaraz hitzegitera behartu zuen astekari honetako langile bat.

Langile batek baino gehiagok esan digu "habla en cristiano". Langileen eta burgesen erdara ez dut uste desberdina denik.

ZERUKO ARGIAren Zuzendari Jauna:

Eskertuko genizuke, lerro hauek zure aldizkarian argitaratzea:

"Azkenego egunotan emakumeengan hainbeste erasoaldi eta mehatxuak (Gasteizen, Durangon, Plaentxian, etab.) hain kontrolagarri eta ezagun ditugun talde "inkontrolatuak" direla egile —eta azpimarratzekoa da, taldezka egin ohi dituztela beraien kriminalkeriak— Eibarko Emakumeen Bazkondeak, bere protesta eta nazka bizia azaldu nahi du eta bide batez, gure herrikoei dei bat egiten diegu, ez dezaten permeti ezain holako egiterik eta batez ere, exijitzen diegu agintariei azter ditzatela berehala egite hauek, erresponstabileak detenituz eta zigortuz".

Eibarko Emakumeen Bazkondeak.

"KILI-KILI" irudia lapurtua

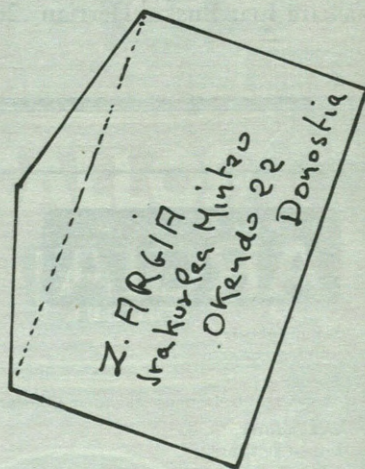
Egunotan, manifestaziño baterako dei-txartelak agertu dira, eurrez agertu bere, Bilbo eta errietako kaleetako ormetan eta gazte askoren paparretan.

Txartel orreek daroen irudia KILI-KILI 'ri ez dautse baimenik eskatu. Irudi ori lapurtua izan da, ba.

Lapurreta ori zelanbait konpontzeko asmoz urtepede bat eskeini jake antolatzaille orrei. Baina uko egin dautsoe.

Gure Erriak onartiko euskal irudiak-eta beste asmo batzukaz erabilteak auxe adierazoten dauku: "mogimendu" orrek ez dabela berez Errian indarririk eta Erria eureganatzeko orretariko joko zikiñetara jo bearra izaten dabela.

ZUZENDARIA

apartado dos, del Real Decreto 2635/76, de 24 de noviembre (B.O.E. núm. 282, del 24 de noviembre), por el que se regula el procedimiento para la aplicación de la Ley de Referendum, se le acuerda la obligación de esa publicación periódica de proceder, en el plazo más breve posible, a la inserción íntegra del texto del Real Decreto 2635/76, de 24 de noviembre (B.O.E. núm. 282 del mismo día), por el que se somete a Referendum de la nación el proyecto de ley para la reforma política.

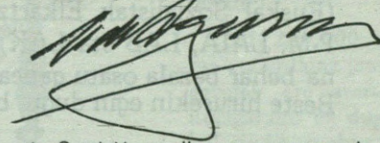
Al objeto de facilitar su publicación, adjunto le envío una copia de dicho Decreto.

¶uego comunique a esta Delegación Provincial la fecha de su inserción.

Dios le guarde

San Sebastián, 29 de noviembre de 1976

EL DELEGADO PROVINCIAL ACCTAL.,

JEFATURA DEL ESTADO

REAL DECRETO 2635/1976, de 24 de noviembre, por el que se somete a Referendum de la Nación el Proyecto de Ley para la Reforma Política.

El artículo décimo de la Ley de Sucesión enumera las Leyes Fundamentales y dispone que «para derogarlas o modificarlas será necesario, además del acuerdo de las Cortes, el Referendum de la Nación».

El apartado c) del artículo séptimo de la Ley Orgánica del Estado señala entre las facultades del Jefe del Estado la de «someter a Referendum de la Nación los Proyectos de Ley a que se refiere el párrafo segundo del artículo décimo de la Ley de Sucesión y el artículo primero de la Ley de Referendum».

Acordado por las Cortes Españolas el Proyecto de Ley para la Reforma Política que les fue sometido por el Gobierno, previo dictamen del Consejo Nacional, y por el que se modifican algunas de las Leyes que integran nuestro ordenamiento constitucional, vengo a disponer:

Artículo primero.

Se somete a Referendum de la Nación el Proyecto de Ley para la Reforma Política, de rango fundamental, aprobado por las Cortes Españolas en su sesión plenaria del día dieciocho del presente mes, y cuyo texto literal es el siguiente:

«Artículo primero.—Uno. La democracia, en el Estado español, se basa en la supremacía de la Ley, expresión de la voluntad soberana del pueblo.

Los derechos fundamentales de la persona son inviolables y vinculan a todos los órganos del Estado.

Dos. La potestad de elaborar y aprobar las Leyes reside en las Cortes. El Rey sanciona y promulga las Leyes.

Artículo segundo.—Uno. Las Cortes se componen del Congreso de Diputados y del Senado.

Dos. Los Diputados del Congreso serán elegidos por sufragio universal, directo y secreto, de los españoles mayores de edad.

Tres. Los Senadores serán elegidos en representación de las Entidades territoriales. El Rey podrá designar para cada legislatura Senadores en número no superior a la quinta parte del de los elegidos.

Cuatro. La duración del mandato de Diputados y Senadores será de cuatro años.

Cinco. El Congreso y el Senado establecerán sus propios Reglamentos y elegirán sus respectivos Presidentes.

Seis. El Presidente de las Cortes y del Consejo del Reino será nombrado por el Rey.

Artículo tercero.—Uno. La iniciativa de reforma constitucional corresponderá:

- a) Al Gobierno.
- b) Al Congreso de Diputados.

Dos. Cualquier reforma constitucional requerirá la aprobación por mayoría absoluta de los miembros del Congreso y del Senado. El Senado deliberará sobre el texto previamente aprobado por el Congreso, y si éste no fuera aceptado en sus términos, las discrepancias se someterán a una Comisión Mixta, bajo la presidencia de quien ostentara la de las Cortes y de la que formarán parte los Presidentes del Congreso y del Senado, cuatro Diputados y cuatro Senadores, elegidos por las respectivas Cámaras. Si esta Comisión no llegara a un acuerdo o los términos del mismo no merecieran la aprobación de una y otra Cámara, la decisión se adoptará por mayoría absoluta de los componentes de las Cortes en reunión conjunta de ambas Cámaras.

Tres. El Rey, antes de sancionar una Ley de reforma constitucional, deberá someter el Proyecto a referéndum de la Nación.

Artículo cuarto.—En la tramitación de los Proyectos de Ley ordinaria, el Senado deliberará sobre el texto previamente aprobado por el Congreso. En caso de que éste no fuera aceptado en sus términos, las discrepancias se someterán a una Comisión Mixta, compuesta de la misma forma que se establece en el artículo anterior.

Si esta Comisión no llegara a un acuerdo o los términos del mismo no merecieran la aprobación, por mayoría simple, de una y otra Cámara, el Gobierno podrá pedir al Congreso de Diputados que resuelva definitivamente por mayoría absoluta de sus miembros.

Artículo quinto.—El Rey podrá someter directamente al pueblo una opción política de interés nacional, sea o no de carácter constitucional, para que decida mediante referéndum, cuyos resultados se impondrán a todos los órganos del Estado.

Si el objeto de la consulta se refiriera a materia de competencia de las Cortes y éstas no tomaran la decisión correspondiente de acuerdo con el resultado del referéndum, quedarán disueltas, procediéndose a la convocatoria de nuevas elecciones.

DISPOSICIONES TRANSITORIAS

Primera.—El Gobierno regulará las primeras elecciones a Cortes para constituir un Congreso de trescientos cincuenta Diputados y elegir doscientos siete Senadores, a razón de cuatro por provincia y uno más por cada provincia insular, dos por Ceuta y dos por Melilla. Los Senadores serán elegidos por sufragio universal, directo y secreto, de los españoles mayores de edad que residan en el respectivo territorio.

Las elecciones al Congreso se inspirarán en criterios de representación proporcional, conforme a las siguientes bases:

Uno. Se aplicarán dispositivos correctores para evitar fragmentaciones inconvenientes de la Cámara, a cuyo efecto se fijarán porcentajes mínimos de sufragios para acceder al Congreso.

Dos. La circunscripción electoral será la provincia, fijándose un número mínimo inicial de Diputados para cada una de ellas.

Las elecciones al Senado se inspirarán en criterios de escrutinio mayoritario.

Segunda.—Una vez constituidas las nuevas Cortes:

Uno. Una Comisión, compuesta por los Presidentes de las Cortes, del Congreso de Diputados y del Senado, por cuatro Diputados elegidos por el Congreso y por cuatro Senadores elegidos por el Senado, asumirá las funciones que el artículo trece de la Ley de Cortes encomienda a la Comisión que en él se menciona.

Dos. Cada Cámara constituirá una Comisión que asuma las demás funciones encomendadas a la Comisión prevista en el artículo doce de la Ley de Cortes.

Tres. Cada Cámara elegirá de entre sus miembros cinco Consejeros del Reino para cubrir las vacantes producidas por el cese de los actuales Consejeros electivos.

Tercera.—Desde la constitución de las nuevas Cortes y hasta que cada Cámara establezca su propio Reglamento, se regirán por el de las actuales Cortes en lo que no esté en contradicción con la presente Ley, sin perjuicio de la facultad de acordar, de un modo inmediato, las modificaciones parciales que resulten necesarias o se estimen convenientes.

DISPOSICION FINAL

La presente Ley tendrá rango de Ley Fundamental.

Artículo segundo.

El Referendum se efectuará con sujeción al procedimiento que se establece en el Real Decreto de la Presidencia del Gobierno dos mil seiscientos treinta y seis/mil novecientos setenta y seis, de diecinueve de noviembre, y tendrá lugar el día quince de diciembre del año actual.

Artículo tercero

La consulta se llevará a cabo formulando la siguiente pregunta: «¿Aprueba el Proyecto de Ley para la Reforma Política?».

Dado en Madrid a veinticuatro de noviembre de mil novecientos setenta y seis.

El Presidente del Gobierno,
ADOLFO SUAREZ CONZALEZ

JUAN CARLOS

Referendunari, EZ

Abertzale guztiei eman nahi izaten die leku Zeruko Argiak. Erreferendunari buruzko iritzia abertzale guztiei eskatzea bidezkoa zen, beraz. E.A.J. (P.N.V.), E.S.B. (Euskal Sozialista Biltzarrea), E.S.E.I. (Euskal Sozialistak Elkartzeko Indarra) eta K.A.S. (EHAS, ETA P-M, LAIA, LAB eta LAK) alderdiei dei egin diegu. PNV-k erantzuna behar bezala osatu gabea zeukala eta ez etortzea nahiago izan du. Beste hirurekin egin dugu, beraz, elkarrizketa.

ERREFORMARI BURUZ IRITZIA

—Erreformari buruz zer diozue ?

ESB: Erreforma hau, faxismoaren erakundeak zaharregiak eta alferrikakoak bilakatu direlako egin nahi dute, baina agintzen dutenek beren gisa maneatu dute. Zapaldurik dagoen jendeak ez du parterik hartu. Aldatu itxura bat besterik ez da egin nahi. Halere egoera berri honetaz baliatzen jakin behar dugula uste dugu, baina tranpan erori gabe. 1839. urriaren 25-eko legea deseztatuz hasi beharko lukete egiazko aldaketa nahi baldin balute.

ESEI: —Ezekoa esaten diogu Suarez-en erreformari:

Ez bai da frankismoaren jarraipen bat besterik, nahiz eta neokapitalismoak eragiten duen forma berri batzuen ardi larruz jantzi.

Erreforma hori demokraziaren aurkako ikusten dugu, ez bai du herriaren aginte soberanoa erabat eta praktikoki kontutan hartu.

Erreforma politikoaren legeri ezezkoa esaten diogu:

Jokabide elektoral faltseatu baten bidez (representación electoral proporcional con dispositivos correctores) dadukaten sistimari jarraipen bat eman nahi eta Gobernu eta eskubiko indar politiko estatutuen arteko pakto bat delako.

Herri soberanoaren ordezkari izan behar lukeen Diputadoren Kongresoa ahuldua egongo da bere lanean (Lege Ordinarioen proiektuetan) zeren Senadoaren planteamendua faltseatua dago oinarrian, Senado horren 1/5 behatzez hautatua izango bai da, eta gainontzean nekazari eta biztanle guttiko probintziek izango bai dute indarra.

Ez ditu inoiz estatu espainolean aurkitzen diren nazionalitateak aipatzen.

KAS: Faxismoari eta frankismoari esateko bide bat da, demokrazia itxura emana. Betikoen eskuetan gorde nahi da agintea. Beste alternatiba batzuei aukerarik ematen ez zaion lekuan ez da demo-

REFERENDUNA

kraziarik. Demokrazia hitz hutsa da. Indar zapaltzaile guztiei eutsiz egin nahi da erreforma. Hor da KASen alternatiba eta hori onartzen ez duen erreforma ez dezakegu onar.

ERREFERENDUNARI EZ

—Erreformari ezezkua eman diozue, ezer gutxi aldatzen bait du. Erreferendunaren aurrean zer ?

ESB: Erreferenduna ez da aldi berri baten hasera. 1936, uztailaren 18an hasera duen dikataduraren uztia errematxatzen duen zerbait da. Frankismoaren azken kate-maila da. Euskal Herriari ez zaio ezer eskaini oraindik. Preso guztiak eta atzerriatu guztiak etxeratu arte ez gaitezke erreferendunera joan. Eibarko sindikalariei batek zioena esan dezakegu: "Gu gabe egin dute erreforma, Erreferenduna ere gu gabe egin dezatela". Botoa ematera ez joatea erabaki du ESB-k.

ESEI: Ezezkua esaten diogun Referendum-ari ere:

Demokrazia zuzena lortzeko sistema alferrik galduta delako, erraz manipulatzeko bait ditu aginteak (Hitler-en garaitakoak kasu).

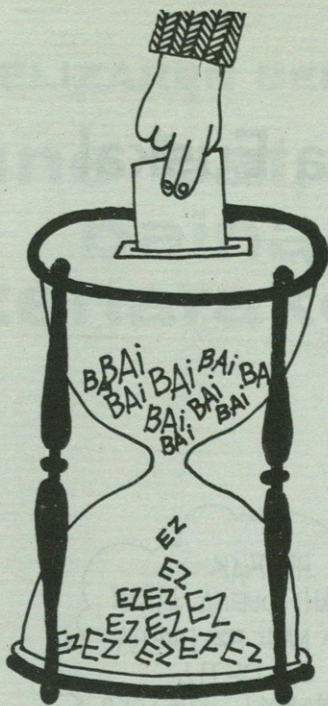
1.947 eta 1.966ko Referendum frankistek sistema horren ustela agertzen digute, egoera eta soka ez bai dira hautsi. Garanti faltak agertzen digu hau garbi. TVaren erabilketa unilaterala lekuko.

Aurreko arrazoinak gutti ez direlarik, honako arrazoin hauek erakusten dizkigu Euskal Herriko egoerak, eta, noski, garantzizkoenetzat hartzen ditugu:

Amnistia orokor baten ezak hainbat espetxeratu eta deserriratu mantentzen duen bitartean, "presoak kalera" deihadarak larri baino gogor jarraitzen du.

Gure herrian izan diren hainbat hilketek (Doneztebenen azkeneko) eta polizia dabilzkien metodoek adierazten digutenez, Madridetik bertatik datorkigun jokabide errepresiboaren lekuko izanik, indar hoiendeuseztapena eskatzen dugu.

Autonomia eta autogoberno minimo baten faltak eta Gipuzkoa eta Bizkaiko Erregimen Bereziaren Batzordeen faltotasunak adierazten digutenez, beharrezko ditugu autonomia eta autogobernua, lau euskal probintzien instituzionalizatzeko bat indartuz.

KAS: Gorteeek onartu duten erreforma herriak onartzea nahi dute orain. Eta horretarako eskuan dituzten aukera guztiez baliatuko dira. Ataka estura eraman nahi dute herria. EZ esateak Gobernuak egin nahi duen aldaketatxo ere ez dugula onartzen esan nahi du. Faxismoa nahi dugula beraz. BAI esatea, Gobernuaren eta Gorteen aintzidaritza onartzea da eta aldaketaren oinaritzat frankismoa hartzea. Paper ZURIA botatzea Gobernuari eta Gorteei baietz esatea da eta erantzunkizunik ez hartzea.

Botorik ez ematea beste biderik ez da, beraz. Botoa ez emateak haxe esan nahi du: demokrazia eta Herrien autonomia behar ditugula; herriak bere esku behar duela etorkizuna moldatzeko eskubidea.

Zenbait Alderdik hitzegiteko eskubiderik ez duen bitartean, zertara dator erreferenduna ? Presoak eta atzerriatuak askatasunik gabe dirauten bitartean, zertarako dugu erreferenduna ? Ordena-zaintzaileen eraso gogorra jasaten dugun bi-

tartean, zertarako ? Euskal Herria zapaltzen duen politika bat nola onar dezake Euskal Herriak ? Langileria zapaltzen duen oligarkiari nola eman diezaiokegu baietzkoa ?

HERRIA IÑOXENTE-IÑOXENTE JOAN EZ DADIN

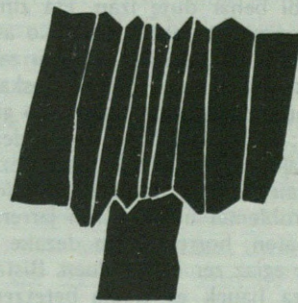
— Botoa ez ematea erabaki duzue. Herria propagandak liluraturik iñoxente-iñoxente joan ez dadin, zer egiteko asmoa duzue ?

ESB: 200.000 orri atera ditugu euskaraz eta erdaraz jendeartean banatzeko. Pegatinak ere atera ditugu. Baina 15eko huelgarako ez dugu ezer erabakirik. Euskal sindikatoekin hitzegin beharko genuke aurrez.

ESEI: Abenduaren 15eko referendunaren parterik ez hartzea da gure postura, noski, lehen esan dugunez. Ezker abertzaleen artean erabakitzen diren ekintza guztietan parte hartzekotan gara. KASi jarraituko gaitzaizkio horretan.

KAS: Pegatinak eta orriak banatuak ditugu. Azaroaren 15ean huelga egin dezan dei egingo diogu herriari. Botoa ematera ez joatea bakarrik ez dugu nahi. Zerbait gehiago egin behar da. Protesta haundi bat egin behar dugu huelga eginaz eta kaletan manifestazioak eginaz.

ESB, ESEI eta KAS iritzi bereko ziren: jende asko geratuko da botorik eman gabe.

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

Erreferenduna eta Euskal teologoak

Laster, Espainol Estatu barruan, Gobernuak aurkeztu eta, esanahi handiko zuzenketak eginik, egungo Gorteeke baieztu duten Erreferenduna egingo da. Hori dela eta, Euskal Herriko teologo talde batek honako Deklarapen hau egin nahi du:

1) Erreferendun bat politika eta etika aldetik begiraturik, zenbait kasu jakin gutxi batzutan gertatu daiteke zuzena: kasu horien eduki edo mamiai eta zirkuntantzia guztiei begiratu, eta Erreferendun orok eskatzen duen eskematismora murrizten ahal direla ikusten denean bakarrik hain zuzen ere. Oraingo hontan jokuan den Erreforma Legearen gai konplexuak eta bozketa hau inguratzen duten zirkuntantzia guztiek Erreferendun baten sinplifikazioa jasan dezaketenez duda-muda handiak ditugu.

2) Hautaketa orotan, kondizio politiko orokorrekin, askatasun politiko eta sozialak, nola gizabanako hala taldeentzat, argi eta garbi behar dute izan, eta zinezko, guzti-guztientzat; botoa emateko askatasun subketibua garantizatu behar zaio gazabanakoari; botoa emateko askatasun subketibua garantizatu behar zaio gizabanakoari; gainera eta batez ere, ordea, talde eta alderdi guztiei askatasuna ezagutu behar zaie, inongo trabarik gabe, jokuan diren problemek buruz beren jarrera adieraz dezaten; horrela jakin dezake bozemaileak egiaz zer egiten duen. Bistan da, baldintza hauek ez direla betetzen gainera dugun Erreferendunean.

3) Telebista bezalako propagandabide nagusi eta ahaltsuek, bozketari buruzko beren jarrera dena delarik ere, talde guztien esku beharko lukete izan, neurri partetsuan. Izugarria da, zinez, Gobernua Telebistaz zer-nola baliatzen den ikustea: bipilki bazterreratzen bait ditu hartatik zenbait talde: Gobernuak gehienere ere toleratu eta gehienetan gaitzetsi egiten duen jarrera babesten duten taldeak alegia. Aski litzateke horixe soilki, berekin duen maneiaketa ideologikoa dela eta, ziudadanoen egiazko gogo aldarazteko.

4) Estatu mailako errekontziliazio falta, eta batipat Euskal Herri mailakoa, hain bortizki izan bait da hau frogatua eta ehoa azken urteotan, erabateko amnistia falta, Euskadiri hain gogor eta bereziki

doakona: horrek guztiak du adierazten, are bizikiago eta argiago, Erreferendunari baldintza minimoak falta zaizkiola gure herriaren egiazko gogoaren oihartzun izateko.

5) Horiek horrela, hontan gaude: botoarik ez emateak baiezkotzea nahiz ezezko emateak baino argiago ager dezakeela giro jeneral horren aurkako protesta eta ukapena; gainera, beste edozeinenak baino eskuhartze politiko zuzenagoa eta bizia goa adieraziko luke boto ez emate horrek: demokrazia serio eta sakon baten, maneiakuntzarik eta itzuli-mintzulirik gabeko baten, espresio bortitza bait litzateke.

EUSKAL HERRIA 1976ko Abenduaren 1.

EUSKAL ELIZA PUSKETATAN

Badira gertakari batzuk, berez izugarri eta amorrargi izan arren (denbora luzez hala gertatu izan direnak bederen), amorrariorik sortzeko ere indarrik gabe gertatu ohi direnak.

Horiatarik bat, Euskal Herriko eliz diozesien elkarteari dagokiona. Irakurri berria dugu bai Vida Nueva-n (76-XI-20), bai Gaceta del Norte-ko (76-XI-16) erre-korte batetan, Penintsula hiru eliz probintzia berri moedatzekotan direla: Extremadura, Canarias eta Murcia. Eta Euskal Herrikoa aipatu ere aipatzen ez zela-rik.

Eta horixe gertatu zait: gertakari horren salaketa bizi eta garrantza egin nahi, eta neure burua amorrarazi ezinean topatu.

Zer ote?, galdetzen nion orduan neure buruari. Zer axola erakunde guztiak? Zer, guztiak ttoctoaren salara bidalirik ere? Zertarako erakundeak, izpirituzko eliz ekartasuna eta komunioa izanez gero?

Baina orduantxe jarri zen belarriak tente etxe atariko txakurra bere txoko atean, eta urtez urte neure baitan eginiko kostrari hitza emanez halaxe aurpegiatzen zidan: Eliza ez duk izpiritu hutsa; erreakzioz ari haiz heure baitan horrela; ez haiz zuzen ari. gorputza ere baduk zer-bait; heure ustea aurrera ateratzeko atez atez dizkik ateraldi horiek, e.a.

Halere, amorrariorik ezin sortu neure baitan halako itxuragabekeria baten aurrean. Eta teoria hutsalei utzi eta, oldarketa alferrezkoei bertan behera utzi eta, beste bide batetik heldu nahi funtsezkoari. Hartara, Euskal Herriko eliza erakundez bat izan ala ez, bost axola. Ez norberez axola ez zaiolako, axolaena izan behar litzateke axola ez izanik norbera axoletan galdurik ibiltzea merezi ez duelako baizik.

Problemari latzena, amorrariorik ez sortzea.

Halere hor dago problema. Konstatazio hutsa da, konstatazio soilak: Extremadurak eta Canarias-ek eta Murciak lortu dute eliz probintzia izatea; Euskal Herriaren arazoa aipatu ere ez.

Hau, bienbitartean, pusketatan: Burgoen puska, Auch-en puska, Iruineako puska.

Eta Euskal Herriko erlijioso-seroren kongregazio sukursalistak aipatu gabe gelditzen dira.

Halere, batere amorrariorik ez.

Etsipenik gabe haatik; istituzio edo erakundeen gordetzailak, eta istituzioen egiaz ezer ere axolatu gabe, katarotzat edo antzekotzat emango bazaituzte ere.

AMUNSA

ELIZAREN BERRI

Pausagune bat, mesedez, baina zertarako?

Berrikitan, Frantziako Apezpiku Batzarre Nagusian (Lurdesen udazken hontan), Batzarre beraren buru den Etxegaraik pausagune baten galdea egin die bere apezpiku kideei. Ez da arazoa —esaten zien gutxi gorabehera— elizaren norabidea aldatzea, pausagunetxo bat egitea baizik.

Pausagune bat ! Zertarako ordea? Hor dago gakoa.

Askotan eta alderdi askotatik egin izan da galde hori bera: pausagune bat, mesedez, alegia.

Gure arteko apezpikuek ere, dei bat egin nahi eta, gertakariren baten aurrean esan behar eta, “ez gehiago horrelakorik, ez gehiago horrelakorik” esanka agertu ohi zaizkigu. Funtsean, pausagune bat eskatuz. Gure inguruko baserritarrak artarteko barrabas-belarrari egin ohi diona bera: axaletik jorratutxo bat eman, barrabas-belarra axaletik jo, pausagune batetara behartu bitartean artoak indarra har dezan; ez du erroik jo beharrik, artoak ittoko bait du.

Horrelako pausaguneak ditu eskatzen aipatu horiek bezala mintzo denak ere. Errora jo beharrik ez; gogortxo litzateke hori; pausagune bat eskatu soilki, bitartean beste alderdia berriro ere indartu eta gogortu dadin. Eta horrela alderdikierarik ez dute egiten horrela mintzo direnek. Bildots xume otzanak !

Oraindik orain, idazle talde batek ere Euskaltzaindiari pausagunea eskatu dio Euskaltzaindiari, euskara batuari buruz.

Pausagunea, mesedez. Eta Bibliako aipamenak ekarriko dizkizute: artaldea arinegi ibil erazten badut, leher egin eraziko diot...e.a.

Baina, zertarako pausagunea ? Horra koxka !

Zein pausagune proposa lezake Euskaltzaindiak ? Idazleek eta irakasleek hartua duten martxa bideratzekoa beste ? Ala zer uste du jen-

de batek: Euskaltzaindiak lumakada batez ezaba lezakeela burrustan eta tarrapataka bere bidea eginez eta urratuz doan idazle eta irakasleen abiada ? Barrabas-belarrari baserritarrak egiten diona egiteko ?

1968an ere zer egin zuen Euskaltzaindiak oinarriko jendeari ameto egin besterik, eta jadanik harturiko bide zabalean ezker-eskuinean zedarri nagusiak zutikatu besterik ? Eta 1968koa ere pausagunea izan zen eta Arantzazu pausalekua; ez, alabaina, harturiko bideari muzin egiteko, esandako hori burutzeko baizik.

Beraz, Etxegarai jauna, pausagunea zertarako ? Behin eta berriro. Alferraren alferkeriari alferrik amor emateko ? Hortarakoxe izaki askotan “pausagunea”. Batak bere bidea galgatu, frenatu, eta bestea bere egonlekuan etzateko. Edota, dena den, bere hartan gogortuagotzeko. Eta hori bada giza legea, ez da niretzat. Hori bada politika, ez da niretzat. Hori bada kristau legea, ez da niretzat.

Etxegarai jaunak Lefebvre apezpikua eta munduko Lefebvre guztiak kontentatuko ditu, agian, hein batetan bederen, dei horrekin. Baina ez bide da hori eliz problematikarentzat soluziobidea, Lefebvretarrak sor lezaketan “zismari” beldur bazaio, eliz histori zentzu handirik ez bide du. Arrakasta eta iraupen gutxi izan dute Elizaren historian atzeari itsu-itsuan josirik bizi nahi izan dutenen “zismek”. Aurrera begira bizi nahi izan dutenek sortu izan dituzte zisma iraunkorrak.

Halatan, pausagunea, bai: baina zertarako ? Lotan bizi (oi paradoxa !), lotan esistiu (hobeto esana) nahi dutenen lozorroa justifikatzeko ? Ala bizi maitaleentzat bizigari gisa ?

AMUNSA

zeruko argia ez onena bai merkena

Zeruko Argia ez da munduko astekaririk onena, baina bai merkeena ezpairik gane. Ona izateak eta onena izateak badu harrotzekorik, ez ordea, merkeena izateak. Bidegabekeria haundi bat eginaz denean are eta gutxiago.

Besteak bezala ordaintzen dugu papera, besteak bezala inprimategiko lana, besteak bezala bideko eraman-ekarria, besteak bezala denda eta kioskotan saltzaileari.

Beste lekuetan idazlerari, kazetariari, berriemalari ordaindu egiten zaio. Gure artean ez, Euskararen alde lanean dihardunari ez zaio diruordainik eman izan. Gure Herriak bizi izan duen zapalkuntzan eta egoeran ezin ordaindu ahal izan da.

Lana merke botatzeko asko saldu behar da. Euskal irakurleak urri dira astekarien azokan. Euskaldunak euskaraz alfabetatzen diren neurrian ugalduko dira. Alderdi horretatik apustua galdurik dute erdarazkoekin, oraingoz.

Bestalde, anuntzioa egiten duenak ere, jende askok ikusten duen lekuan egin nahi izaten du, fruitu ugariak jaso ditzan. Egia esateko lur pusketa txikian ereiten du hazia euskal astekarian anuntzioa egiten duenak, baina lur emankorrean ereiten duenik ere ezin uka. Industri mordoska batek hau kontutan hartuko balu, beste kuku batek joko liguke kuku.

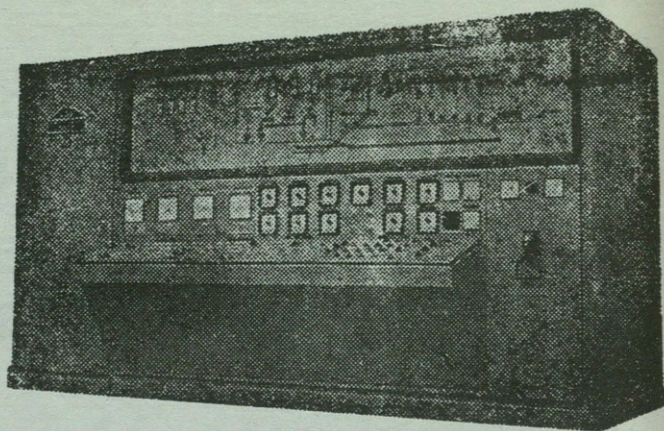
Euskal astekarien diru premiak badu, ordea, beste ajerik Euskaraz irakurtzea hain zaila egiten zitzaion euskaldunari, merke eskaini behar izan zaio euskarazko lana. Beste erremediorik ez zen. Baina, agian, gaizki ohitu dugu. Behar bezala ordaintzen ez diogu erakutsi. Merke zurrean ibili gara.

Borondate oneko euskaltzale suharrik beharko du oraindik ere euskalgintzak, baina borondate on hutsez bakarrik ez dugu zenbait gauza aurrera aterako. Besteak beste, euskal kazetaritzak profesionalak behar ditu. Eta euskal irakurle aberzaleen zurreriaz ezin gaitezke profesionalik sortu eta ugaltu gabe gera. Euskal idazleari, euskal berriemalari, euskal kazetariari ordaindu egin behar zaio, ordaintzen hasi behar zaio bere lana.

Euskal astekariak merkeegi daude. Irakurleari zerbitzua merke egiteagatik langileari ukatzen diogu lanaren saria, idazleari ukatzen diogu bizitzeko eskubidea. Irakurle bakoitzak zerbait gehiago ordainduz, idazleari zerbait ematen hasi gaitezke. Langileari ordaina ukatuko dion irakurlerik ba ote du? Eta langileei ordaintzeagatik garestitzen diren euskal astekariak hartzeari utzikio dion abertzalerik, ba ote dugu geure artean?

Zeruko Argiaren urteko harpidetza 600 peza izan da. Baina zorrak eginaz eta idazleei ez ordainduz izan da merkea. Datorren urtean oker hau zuzendu beharrean gara. Zeruko Argiaren irakurle zintzoek konprenituko dutela uste dugu.

Langileari ezin zaio soldatarik uka! •

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez Iraultzeko
electroniko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak
Ikusgalluak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duelarik.

HYDRAMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak.

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko loturak eta lanak.

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)

Gol presiotarako uraga giltzadunak.

TUROLLA (Italia)

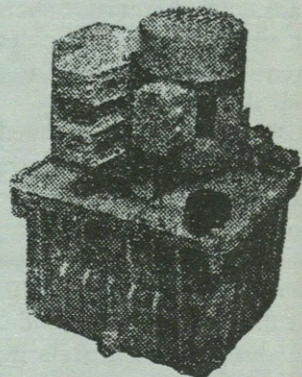
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)

Inder irazklak eta itxulerakoak.

ADA

Uztal gisake euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolaki:
Jolastokleta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 arl) ta

353440 (5 arl)

Telex. 36173 GOIME E

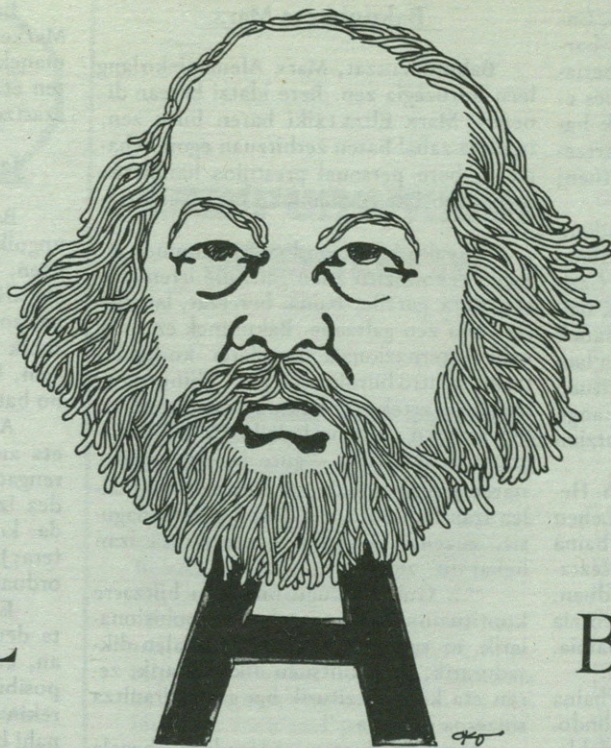
Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15. SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

MICHAEL

BAKUNIN

Erderazko aldizkari gehienetan aipatu izan da Bakuninen heriotzaren 100. urtebetetzea. Euskaraz ez dugu oportunitate hori eduki eta zertxobait merezi baitu gizon iraultzaile honek, zerbait esaten saiatuko naiz.

Michael Bakunin (I) 1814. urtean jaio zen Moskutik 250 kilometroa. Bera jaio zen finkaren izena Premujno zen; bere bizitza turbulento guztian ez da ahaztuko bere sortokiak.

Jaiotzez, Bakunin aristokrata zen, Rusiako printze bat. Halaz ere, lehengo mendean kasu askotan gertatu zen bezala, erabat desklasatu zen eta langileriaren zerbitzaririk handiena bilakatu.

Bere aita oso konserbadorea zen eta ama erabat autoritarioa. Amaren aurkako pentsamenduak markatuko zuen Bakuninen pentsakera libertarioa. Zahartzaroan esaten omen zuen, bere ezpiritu anarkista, amarengandik zetorkiola.

Gaztaroan Moskura joan zen, ikasketak egitera. Han hartuko ditu lehen kontaktak bere kideko intelektualekin. Fichte eta Hegel ikasten saiatuko da Moskun.

Gero, familiarekin zenbait arazo eduki ondoan, Berlinera joango da ikasketak egitera. Berlinean filosofian dokortzeko asmoa zuen, gero Moskuko Unibertsitatean katedra bat hartzeko. Gehiago ez zen Rusiara itzuliko bere kontuz. Berlinean, bere odol iraultzailea sendotzen eta finkatzen joango da.

Garai hartan "Alemanian reakzioa" idatzi zuen, "Hegelen taldeetan" zebilen bitartean. Artikulu harekin, Bakuninek, Europako zirkulo intelektualetan izen bat egingo du. Garai hartako Rusiako intelektualentzat ere lan aportagarria izango zen — Herzen eta Belinski bezalakoentzat noski —.

Geroago Jorge Herwegh aurkituko du bera bezala gizon ekintzailea zena. Herweghek asko markatuko dio bidea Bakunini eta bide asko ireki Mendebalean.

Bakunin iraultzaile bezala

Lehengo mendeko Polonia, erabat menperaturik zegoen herria zen; Bakuninek bere sinpatia guztiak agertu zituen Poloniar herriaren alde. Poloniaz eta beste Eslabo herriez asko idatzi zuen, aristokrazia eta Rusiako enperadorearen aurka eta Poloniar nekazari eta independentisaren alde noski. Rusia egiten ari zen zapalketa, Ingalaterra Irlandan egiten ari zena-rekin konparatzen zuen.

Poloniako egoera zela eta hemen hasiko da Bakuninen pentsakera bilakatzen arazo nazionalaz. Bakunin, ordudanik, zapaldutako herriei egongo da; ez ditu defendatuko Poloniako aitonsemeak; ez Rusiako aristokratik edo enperadorea; nekazariak eta langileak defendatuko ditu, hots, zapaldutako nazioa. Behin, hala esango zien bere lagun batzuei: "Rusiako enperadorearen etsaia izanik, zuek, nahi ala nahi ez, Rusiako herriaren lagunkide zarete". Bakuninen nazioartekotasuna edo internazionalismoa sakona izango da, nazionalismo herrikoian finkatua, herrien berdintasunean alegia.

1848. eko otsailean, Frantziako iraultza zelarik, Bakunin Parisen topatuko du gizon langileekin batera barrikadetan burrukan, hauen konkistei eusten eta bultzarazten. Bere elemenduan arituko da: IRAULTZA praktikoan. Parisen antolatu Langileen Guardia Nazionalen etxean bizi zen. Guardia Nazional hau ideologizatzen eta antolatzen pasa zuen egun guztia, bere ideia iraultzaileak langileriaren artean sartzen: Estatu deuseztatzea nahi du, le-

hen urrats bezala. Izugarritzko entzulegoa izango du. Gobernu Probisionalak —era hontako gobernu guztiak bezala moderatua izanik— Bakunin etsaitzat hartuko du, Bakuninen etengabeko iraultzaren aurka egongo da eta azkenik iraultza amaitu egingo da.

Azkenik, Marxekin haserretu ondoren, eta Polonia aldean beste iraultzaile foko bat sortzen ari zelarik, Pozman aldera joko du, hango gatazkan parte hartzeko asmotan. Breslaun bildu zen Poloniako iraultzaileekin. Gero ihes egin beharrean aurkituko da. Dresdetik expulsatua izango da eslaboen alde gatazkatu zuelakoz.

Halaz ere ez kikildu, eta berriro Dresdera joango da pasaporte faltsoarekin. Ezin zen egon ekintza iraultzailearik gabe. Hiri hortan giro iraultzailea aurkituko du. Gero Pragara joango da eta han errebolta preparamen ari zela, Robert Wagner musikaria ezagutuko zuen, elkar hizketa interesgarriak izanaz.

Dresden insurrekzioa izan ondoan, gobernu probisional antolatu zen, erregeak ihes egin ondoan. Gobernu hortan burgesiak eta langileek parte hartuko dute, lehenbizikoei nahi gabe edo uste gabe. Bakunin gobernu probisional horren zerbitzuan jarriko da, nahiz fede handirik ez eduki bere baitan. Bakuninen zerbitzua oso egokia izan zen, baina bere eskaerak ez ziren bete, zeren Bakuninek harma eta kanoi gehiago eskatzen baitzituen iraultza defendatzeko eta diskurso gutxiago. Bakuninek kalean defendatuko ditu iraultzairen irabaziak, barrikadetan harmaturik; egun batzuk barru, Prusiako armadaren aurka, arrestatua izan zen.

Behin harrapatutik, hiru heriotza emango die: Sajonian, Austrian eta Rusian. Toki batetik bestera, espetxe-espetxe eraman izan zen Petrogradoko Pedro

Bakunin eta Marx

eta Paulu gartzelan sartu arte. Hemen, Enperadoreak Rusian zeukan heriotza barkaturik, 8 urte pasako ditu. Gero Siberia-
ra eramán zuten, baina hemendik ihes egin zuen Ipar Ameriketara, Japoitik barrera; gero, Europara etorri zen. Gartzelan eta destierroan 12 urte pasa zituen; ez zen geldí egotekoa !

Ingalaterra eta Suezian egon ondoan Italia aldera joan zen, Italiako nazionalismoaren alde gatazkatu zuelarik. Garibaldi eta Mazziniren laguna egin zen, baina hauekin problemak izan zituen, hauek ez baitzuen sinisten Bakuninek bezala langilerian. Suizan ere lagun asko egin zituen eta influentzia handia izan zuen hango langileen artean, Espainian eta Frantzian izango zuen bezala.

Gero Internazionalean sartu zen. Hemen Marxekin haserretu ondoan, Lehen Internazionaletik botea izango da, baina ondorio bezala Internazionale deuseztatu geratu zen Hayako bilera ondoan. Geroztik, Bakuninek, bere influentzia handitua aurkituko du Suiza, Espainia, Italia eta Frantziako langileen artean.

Parisko Komunari ez zen egon, baina bai Lyongoan. Napoleon III. a erori ondoren, hiri hontan Lyongo Republika deklaratu zen; han zegoen Bakunin iraultzaileen buru zelarik. Azkenik, Pariskoa bezala zanpatua izan zen eta Bakunin ihes egin beharrean berriro.

Era hontan, bere azken urteak iraultzaren zai eta bultzaille jarraitu zen historiak izan duen iraultzailerik handienetakoa. Azkenik, nekatur, Bernan hil zen lagun baten etxean.

Bakuninentzat, Marx Alemaniakolangileen buruzagia zen. Bere idatzi batean dienez, Marx Eliza txiki baten buru zen, iraultza zabal baten zerbitzuan egon beharrean, bere personal prestijioa handitzea nahi zuen bat Alemaniako langileen artean.

Hayako bilera ondoan, Bakuninek gizonki rekonozitu zuen galtzaile irten zela eta Marx garaile, baina, beretzat, langileria atera zen galtzaile. Bakuninek ez zuen nahi Internazionale langileria kontrolatzeko zentro burokratiko bat bihurtzea; langileen arteko kideasuna eta gatazkak bultzatzeko zentroa baizik. Ez du burokraziarik onartuko, "gure ustean langile-riaren politikak nahi eta nahi ez, iraultzailea izan behar du, eta bere helburu nagusia, zuzenki, Estadua deuseztatzea izan behar du" zioen.

"... Guk ez dugu onartzen biltzarre kontituzionalarik, ez gobernu probisionalarik, ez sasi-iraultzaile intelektualen diktadurarik, ez jakintsuen diktadurarik, zeren eta konbentziturik bai gaude iraultza sinzeroa dela eta..."

Marx estatuaren adoradore bezala joko du, dagoen ordenaren zerbitzari bezala nahiz bere kualitate intelektualak beti goratu. Jakin behar da, Bakunin izan zela, lehen aldiz Marxen Kapitalaren alea errusieraz itzuli zuena.

Baina, fedea zuen, Alemaniako langileak Marxen zuzendaritzapetik irtengo zirela, mundu guztiko langileekin batzen zirelarik.

Bakunin oraindik urrutiago joango da Marxen aurka. Bere ustez Marxek eta Alemaniak Frantzia menperatzeko nahia zuten eta beren ideia autoritarioak munduan ezartzeko.

Jaungoikoa eta Estadua (3)

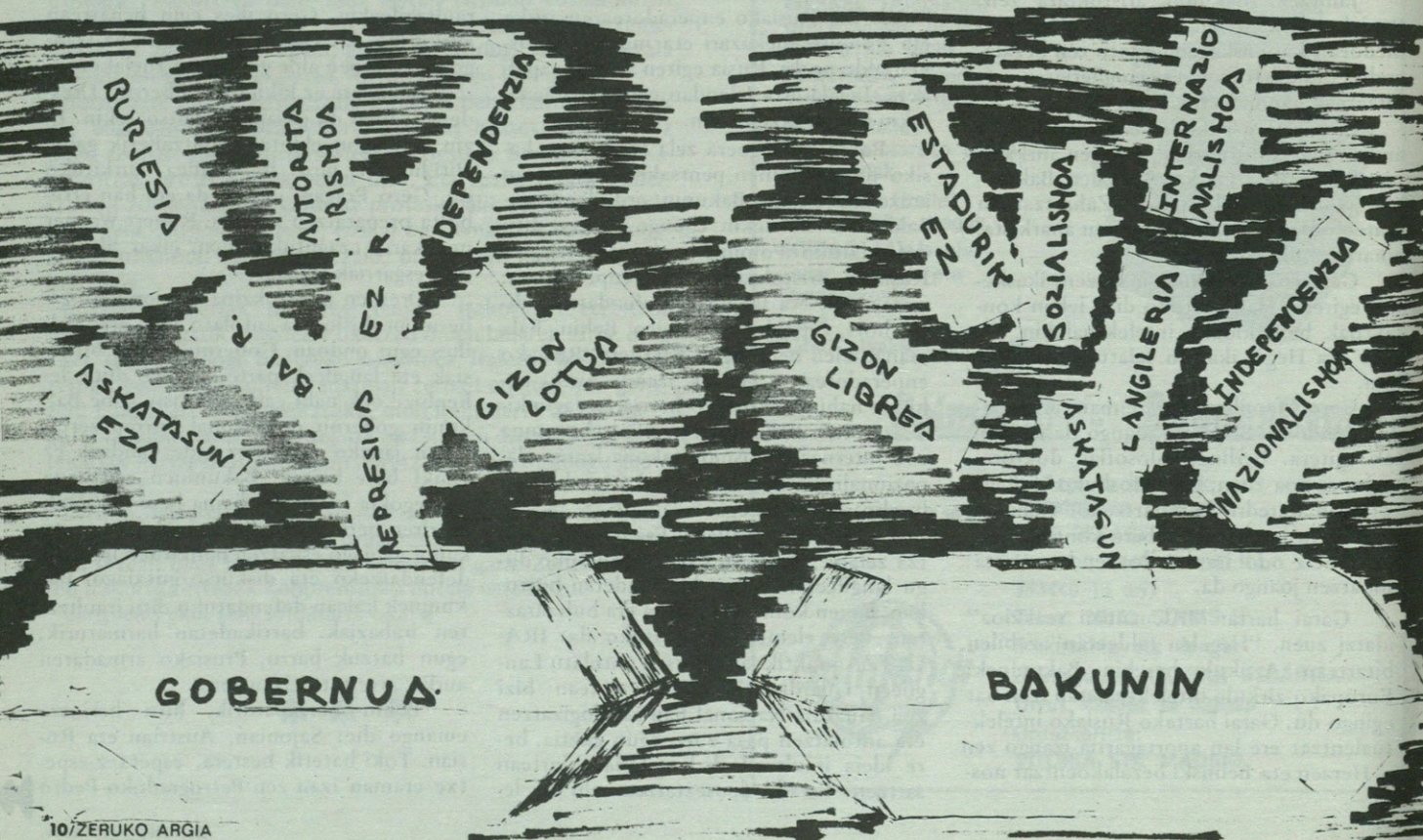
Bakuninen buruan ezin da sartu Jaungoikoa nola ona eta justua izan daitekeen, lur eta gauza guztien jabe burjesia eta aristokrazia badira. Nola onar dezake pertsona justu batek holako desberdintasunik ? Gizon on batek hori ezin dezake egin, bai ordea gizon krudel eta bengatibobatek.

Aurrerago hola dio "gizona liberatu eta animalietatik askatu bada bi arrazoi-
rengatik izan da, zientziari esker eta rebeldea izan delako". Gizona rebeldea ez bada, kondenatua dago beti zapalduta egotera; Jaungoikoak beti obeitzea nahi du, orduan gizonaren aurka dago.

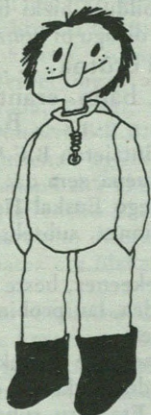
Erljiok gizona merkatu, zanpatu eta deuseztatu egiten du Bakuninen ustean, eta era hontan Jaungoikoak izateko posibilitatea dauka. Gizona Jaungoikoarekin kontraesan dago gizona libre nahi bada, Jaungoikoa deuseztatu egin behar.

Iraultzaile gehienak, Rousseuren eta Robespierren jarraitzaileak hauen artean direlarik, ez dira kapaz izan ikusteko Estadu guztiak gizonen libertatearen aurka daudela. Burjesiaren zerbitzurako bakarrik izango da. Burjesia bakarrik izango da Estadua euskarri.

Bakuninen ustetan, gizonak benetakoa

Ai, BAKUNIN, BAKUNIN
ZENBAT BURUKO MIN

ERDIPURDIKERIA SOZIALISTA

Orain, batasunera deika hasi dira denak, eta batibaino gehiagori bildur ematen dio uhin berri honek. Baita neuri ere. Baina, benetako pluralismorik irixi dezagun, beharrezkoa iruditzen zait, lehenengo batasunetik pasatzea. Bestela ez sozialismorik, ez pluralismorik, izango dugu.

Izan ere, joan den berrogei urte hauetan, ezer ezagutu badugu, goitik beherainoko batasuna izan da. Batasuna baino gehiago uniformismoa. Hemen inork ez zuen ezer pentsatzen, ez esaten, ez erabakitzen: makineriak pentsatzen eta esaten eta erabakitzen zuen dena.

Gero, badirudi beste muturrera jo dugula, berdin pentsatzen duen pertsona birik ez dagoela. Dakizun bezalako pluralismoa sortu dugu. Mila talde badugu. Eta horizonteak zabaldu ditugula, ematen du.

Makineria berria

Baina, zer gertatzen da? Talde eta Alderdion arteko harremanak ere makineria bat bihurtu dira. Batek hau esan badu, ia mekanikoa da, besteak zer esan behardo duen.

Berriz ere inork ez du ezer pentsatzen eta erabakitzen; mekanismo horrek pentsatzen eta erabakitzen ditu. Guzcion artean egindugun zirkulohertsian jira eta buelta gabiltza, beti puntu berean.

Talde ugari dago. Baina talde ugari-

lako.

Egungo nazionalistak asko zor diogu Bakunini, Parisen azken Maiatzeko iraultzaileek zor dioten bezala eta ziur gaude, hemendik aurrera, bere teoriak ikasiak izango direla nahiz eta burjesiak eta "marxista" klasikoez oso ondo ez ikusi.

(1) Michael Bakunin E.H. Carr-Ed. Grijalbo.

(2) Michael Bakunin Selected Writings Edited and Introduced by Arthur Lehning

(3) Dios y el Estado M. Bakunin Biblioteca Jucar.

(4) Ni Dieu ni Maitre Anthologie de Anarchisme 1, Daniel Garin petit Colletio Maspero.

B. BAKAIKOA

tasunak ez du pluralismoa aseguratzen: pentsamentua eta ekintza aberasten. Une honetan txirotu egiten duela, esango nuke. Taldeok beren buruaren definizioak eman eta eman aritu behar dute eten gabe, perfila galduko ez badute. Ateratzen den papereria ugaria irakurtzen baduzu, lauzpost paper irakurri orduko aspertu egiten zara. Ia denek taldearen definizioari serbitzen diote. Talde kontzientziari. Beti proklama eta protesta berdinak. Metodo berberak. Definizioak besterik ez. Beti gauza bera. Zirkulo hertsia bat. Bere baitan hertsita dago euskal ezkerrea.

Mediokreen erreinua

Mediokreen erreinua da, eginda dautakuna. Taldetxo bakoitzak bere profetak ditu, bere teorikoak eta jakintsuak eta apostoluak eta sibilak eta druidak eta derbitxeak. Denak berdinak, funtsean, talde bateko ala beste. Egia esateko, horietako gehienek ez dute bere interesik batera. Baina halako talderen profeta edo derbitxe direlako, begiratu egin behar izaten diegu, interesante dira.

Eginda dukagun mekanismoak mediokritatea promozionatzen du. Alegia, jende pila bat enplegatzen du. Lan faltazko denboraotan bada zerbait, hainbeste jenderi lan ematea. Baina mediokritatea promozionatzen du.

Edozein artaburuk urrea balio du, sigla egokiak jantzi baditu. Inportantea ez bait da problema egitera mugatzen garenaz gero, zein zer den, zer esaten duen; ezpada zein talderen izenean jeiki den. Taldeak ematen dio interesea.

Bestalde, mediokreak lan erraza dauka. Talde bakoitzak "bere" politikoak, historiazeak, juristak, "bere" langileak eta "bere" intelektualak eta idazleak erabili nahi ditu, eta erabili behar izaten ditu, talde independentzia salbatzeko: mediokritatea promozionatzen du. Eta, alderantziaz, talde ttipi batetan mediokreak erraz ailegatzen dira Obispo eta Aita Santu izatera.

Bakoitzak hamar mila gauza batera egin behar honek ere - taldeak hala eskatzen bait du, basiaren premiei erantzuteko - mediokritatera obligatzen du.

Batasuna

Batasuna ez da, beste gabe, gaitz guzaien erremedioa. Baina batasunak eginkizun eta eginbide berriak sortuaz, polibiltate berriak irikiko lituzke: bakoitzak bere gauzetara dedikatzeak posibilitatea, lehenengo. Erdipurkieria jenerala gaintzeko bidea, hortakoz. Eta eginkizun berrietara zabaltzeko modua, betiko zirkulohertsietan ibili gabe.

Batasunetik pasatzen da egizko pluralismora bidea.

JOXE AZURMENDI

Bakuninen nazionalismoa eta nazioartekotasuna (4)

Justizia, bakea eta libertatea sortzeko Bakuninen baitan, Europako Estatu markoetatik aparte egon behar lukete estatu berri hauek, bestela helburu horiek lortzea ez da posible. Nazio guztiak, nahiz handiak nahiz txikiak, nahiz probintziak izan, nahiz komunak, beren eskubide osoak dituzte bere buruaren jabe izateko.

Erabat utzi behar ziren estatu zaharrak ezarritako mugak eta beste nolako "deretxo historiko". Estaduek, historia zaharraren gauza fosilizatuak bezala geratu behar zuten Bakuninen ustean.

Nazionalitatea gauza naturala bezala izango da, ez estatuak ezarritakoa. Iraultzaileek nazionalitatea eskatzen badute eman egin behar zaie; baina reaktionarioek eskatzen badute ez, munduko iraultza eta askatasunaren aurka bait legoke.

Nekerik gabe Eslaboen herrien alde gatazkakutako da, bai hitzez, bai ekintzez Dresden erakutsi zuen bezala. Austria-Hungariako inperio eta Prusiako inperioaren aurka agertuko da, Tzaren aurka agertzen zen bezala, nazioak zapaltzen zitue-

EUSKAL HERRIKO INDUSTRI SEKTOREA

Hego Euskal Herriko ekonomiari dagokionez, 2. sektore hau da garrantzitsuenena. Bere produkzio osoari eginiko aportaziorik haundiena industriatik datorkio, ehuneko 50-a iristen delarik.

Gure lurretan industriaren finkatzea ez da azken urteotakoa, joan den mendekoa baizik. Bizkaiko ekonomiaren haunditza bere industriaren hazkuntzarekin hasi zen eta hau, dakigunez, burdin mehatzaeren esplotazioaz sortu zen XIX. mendean.

Gipuzkoako industri tradizioa ere ez da gaur goizean sortua, baizik eta urtez urte finkatua azken bi mendeotan. Bizkaiaren bezala, metal industria da hemen ere hedatuen.

Araba eta Nafarroako industri hazkuntza, aldiz, mende hontakoa eta, batez ere, azken urteotakoa da. Arabaren kasua da bietatik aipagarriena, azken boladan jasandako hazkuntza, oso haundia izan bait da. Gaur egun, Bizkaia eta Gipuzkoari bezala, industriatik datorkio hari ere indarrik haundiena. Nafarroa, berriz, beste egoera batean aurkitzen da. Nekazaritzak badu egoera batean aurkitzen da Nekazaritzak badi oraindik garrantzia; bere industri desaroiloa ez da Arabaren adinekoa izan.

Beraz, Ipar Euskadi egoera subdesarrolatu batera behartua izan den bitartean, hegoaldeak industri haunditze bat jasan du, honek bere baitan dakartzen arazo guztiekin; hots, inmigrazioa, langileria arazoak eta, azken finean, bi hauen eraginez sortu eta bizkortuak, ekonomi arloaren mugak gaituz.

Bestalde, Euskal Herria sistema kapitala baten barnean murgildurik dago. Kapitalismo hau bere goren mailara heldua da: inperialismoaren mailara, alegia.

Beste herrialdeak menperatzeko, inperialismoak erabiltzen dituen metodotariko bi honak hauk ditugu: kapitalen eta teknologiaren esportazioa. Hauen bitartez aukeraturiko herrialdeen ekonomia menderatzea lortzen du, era hontara haiez jabetuz. Eta noski, ekonomiaren jabe bihurtuz gero, nagusitasun politikoa eta kulturala lortzea ez da batere zaila.

Beraz, erresuma inperialistek, sistema honen bidez, beste herrialdeen erabateko menpekotasuna lortzen dute.

Gaur egun, Euskal Herria egoera orokor hontan bizi da eta ez dauka horren abstraziorik egiterik.

Hego Euskadi, estatu espainolaren barnean aurkitzen delarik eta hor atzerriko kapitalak ugariak direnez gero, euskal ekonomian ere atzerriko kapitalak inbertiturik daudela pentsatu behar dugu, errealitate hutsa besterik ez bait da hau. Eta bere ekonomiaren eragile nagusia industria delarik, hontan legoke, batipat, ka-

pital hori finkaturik.

Horrekin ez dugu esan nahi, hego Euskadiko ekonomiaren menpekotasuna erabat denik; baina bai ordea, subsektore edo industri mota konkretu eta jakineko batzuetan haien nagusitasuna edo garrantzia nabaria izan daitekeena. Teknologia alorrean beste hainbat gerta dakioko. Teknologia inportatzeak, nolabaiteko baldintzak ezar diezazkioke gure ekonomiarik.

Dena dela, lehen aipaturiko inperialismoaren bi ezaugarri horiek, hego Euskal Herrian ere gertatzen dira. Zehazki, zer-nolako neurritan desaroilatu diren oraindik ezezagun zaigu. Baina jakin dezagun hor daudela.

Hau horrela denez gero, 2. sektorearen azterketa subsektoriala eginen dugu.

Lehenik, balio erautsi brutoari eta enpleguz sorturikoari dagozkien dato batzuk emanen ditugu.

Bigarren, balio erantsi bruto industrialari eta probintzialari dagozkien datoak azalduko ditugu atal desberdinen garrantzia finkatuz.

Eta azkenik, enpleguz sorturiko balio erantsi brutoa eta alokatu bakoitzeko kostua gonbaratuko ditugu.

Hurrengo lan batetan, atzerriko kapitalen subsektoreetako finkatzea ikusten ahaleginduko gara.

A- BALIO ERANTSI BRUTOA, ENPLEGUA ETA ENPLEGUZKO BALIO ERANTSI BRUTOA

Dato hauen bitartez, produkzio alde-rik garrantzitsuen diren subsektoreak atzemanen ditugu batetik, eta bestetik, emankortasun altuena lortzen dituztenak.

Azken dato hauk oso interesgarri bilerak daitezke, zeren eta inbertitzeko orduan kontutan hartzen den araua eta atzerriko kapitalak burutuko duena ere haxe bait da.

Laburtu bilduz, hizki batzuen bitartez adieraziko ditugu bi konzepto hauk:

Balio erantsi brutoa. B.E.B.
Enpleguzko balio erantsi brutoa B.E.B./EMP.

Lau probintzietan B.E.B. rik haundiena sortzen duena zera da: transformatu metalikoak, hego Euskal Herriko 2. sektoreari dagokionez, subsektore inportantea delarik.

Ikus daitekeenez, beste subsektoreen garrantzia, ordea, lau probintzietan ez da berdin gertatzen.

Bigarren sektore horrek sorturiko B.E.B.-ren ia erdia Bizkaitik datorkiola aipatzekoa da. Eta hiru subsektore inportanteenei dagozkien, "transformatu metalikoak", "metaliko oinarrikoak" eta "kimikoak" alegia, beste hiru probintziek sorturiko B.E.B. hark bakarrik gaituzten duela ere esan beharra dago.

Baina hau dena garbiago azalduko zaigu subsektoreen industri B.E.B osoarekiko ehunekoari dagozkien portzentaik ikusiaz.

	ARA	BIZ	GIP	NAF	ARA	BIZ	GIP
1.MEHAGINTZA	0,5	1,2	0,5	2,7	0,3	0,6	0,3
2.ETXAGINTZA ETA LAN PUBLIKOAK	8	7,7	9,4	11,6	4,7	4,2	4,8
3.URA,GASA,ELEKT.	4,7	4,4	5,4	4,4	2,8	2,3	2,8
4.1 ELIKADURA, EDARIAK TABAKOA	3,2	3,5	4,8	9,6	1,8	1,8	2,4
4.2 OIHAL INDUSTRIA	1,3	0,6	2,1	2,1	0,7	0,3	1,1
4.3 LARRUA,OINETAKO. KONFEKZIOA	2,1	0,7	1,9	6,1	1,2	0,4	1
4.4 ZURA ETA KORTXOA	3,3	0,7	4,3	6,3	1,9	0,4	2,2
4.5 PAPER, PRES, ADAR. GRAFIK.	2,3	5,1	11,8	9,8	1,3	2,8	6
4.6 KIMIKOAK	23	15,5	10	8,5	13,5	8,4	5,1
4.7 ZERAMIKA,BERA ZIMENTUA	5,3	2,1	2,3	5,5	3,1	1,1	1,2
4.8 METAL. OINARRIZ	17,4	20,6	13,3	5	10,2	11,1	6,8
4.9 TRANSF. METALIK.	28,8	35,5	34,1	28,4	16,9	19,2	17,5

Beraz, ikus daitekeenez, inportanteenak aipaturiko bost subsektoreak dira.

Industriak sorturiko B.E.B.ri ehuneko 76,3 hauetatik datorkio eta B.E.B. osoari dagozkionez, ehuneko 39,4 sortzen dute, "transformatu metaliko", "kimiko" eta metaliko oinarritzkoen artean bakar-bakarrak ehuneko 31,4 sortzen dutelarik. Beraz, hego Euskal Herriak sorturiko B.E.B. osoari, bere ehuneko 31,4-a hiru industri mota hautatik datorkio. Subsektore hauen garrantzia garbi dago. Eta Euskadiko ekonomia nolabait menderatzeko, kontutan hartu beharko dira.

Baina probintzia bakoitzeko industri B.E.B.ri dagokionez, subsektore hauen eragina era desberdinean azaltzen zaigu. Adibidez, Araba, Bizkai, Gipuzkoa eta Nafarroako industri B.E.B.-ri hiru industri mota nagusienak agiriko aportazioak hauk dira, banan-bana ehuneko 69,2, ehuneko 71,6, ehuneko 57,4 eta ehuneko 41,9. Nafarroarekiko diferentziak oso nabariak dira, batez ere Bizkaiaren ehuneko 30 hori.

Araba eta Bizkaiari dagokionez, ia industria osoa hortara jarria dagoela esan daiteke. Aie gehiago Bizkaian, metaliko-etara okupatutakoek ehuneko 56,1 sortzen dutelarik. Egia da subsektore hauen emankortasuna industriako mediaren gainetik dabilela; baina, halaz ere, metalikoetan espezializaturik dagoela esan dezakegu. Eta dibertsifikazio beharra ere badu, bai sektorealki (kimikotan adibidez. Ora in errefindegia batekin aukera gehiago izan dezake gainera) eta baita intersektorealki ere, hirugarren sektore haundiago baten premia ere bai bait du. Arabari buruz ia gauza bera esan dezakegu. Probintzia hontan "metaliko oinarritzkoak" baino inportantzia haundiagoa kimikoak du.

"Transformatu metalikoekin" batera ehuneko 51,8 sortzen dutelarik.

Gipuzkoan eta Nafarroan, aldiz, ez dago hainbateko konzentrazioarik. Nafarroan nabariago da beste hau: Beste probintzietan pisu eskasa duten subsektoreek, badute Nafarroan bere garrantzia oraindik. Honen lekuko "elikaduraren" subsektorea dugu.

Bestalde, Nafarroako eta beste hiru probintzietako subsektore inportanteenak ez datoz bat. Nafarroako metaliko subsektoreak ez dute bestek hainbateko garrantzirik. Subsektore bakoitzak B.E.B.ri eginiko aportazioak askoz banatuagoak daude. Beraz, Nafarroako industriaren berezitasuna garbi dago.

Gipuzkoako metalikoei dagokionez, espezializazioa ere nabaria da, bi subsektore hauek industri B.E.B.-ren ehuneko 47,4 sortzen ditelarik. Bizkaia bezala, metalikoetara dedikaturik dago, sektore barenko dibertsifikazio beharra ere nabaria delarik. Subsektore kimikoak, Araba eta Bizkaikoarekin gonbaratuz, garrantzi txikia du oraindik, eta agian haunditzea komeniko litzaioke.

Gainera subsektore horren emankortasuna haundienetakoa dela ere, jakitekoa da. Bestalde, zerbitzuen sektorearen haz-

kuntza behar-beharrezkoa du bere desarrolloa ekilibratuagoa izan dadin.

Laburpen gisa zera esan dazakegu: Bizkai eta Gipuzkoa metalikoetan espezializaturik daudela. Araba eta Bizkaian, industriak sorturiko B.E.B. subsektore jakin batzuetan konzentratuak azaltzen dela. Gipuzkoan, ordean, ez da hainbateko konzentrazioarik gertatzen. Honoko hau, Nafarroan ere nabariagoa da batetik. Eta bestetik, beste probintzietan oso inportantzia eskaseko subsektoreak, hemen haziagoak dira. Beraz, Nafarroako industri egitura garbi bereizi daiteke.

Aurrera jarraituz, B.E.B./ENP ari, lanpostuen emankortasunari alegia, lotuko gaitzaizkio.

Ikus dezakegunez, enpleguzko B.E.B. haundiena sortzen dutenak honoko hauk dira:

- 1.- "Ura, gasa eta elektrizitatea"
- 2.- "Kimikoak"
- 3.- "Papera, prentsa eta aparailu grafi-koak"

respektiboki 1.888.000. 537.000 eta 485.000 peztako media lortuz.

Aurrenik aipaturiko subsektorean, Bizkaia eta Nafarroak lorturiko emankortasunak oso ahulak dira. Eta, baita kimikotan, Gipuzkoa eta, berriro, Nafarroarenak ere. Dena dela, Catalunyan oso inportantea den subsektore horrek ez du Hego Euskadik hainbateko emankortasun media lortzen.

Industri sektorea oro hartuz, probintziaz lorturiko prokuktibitateak hauk dira:

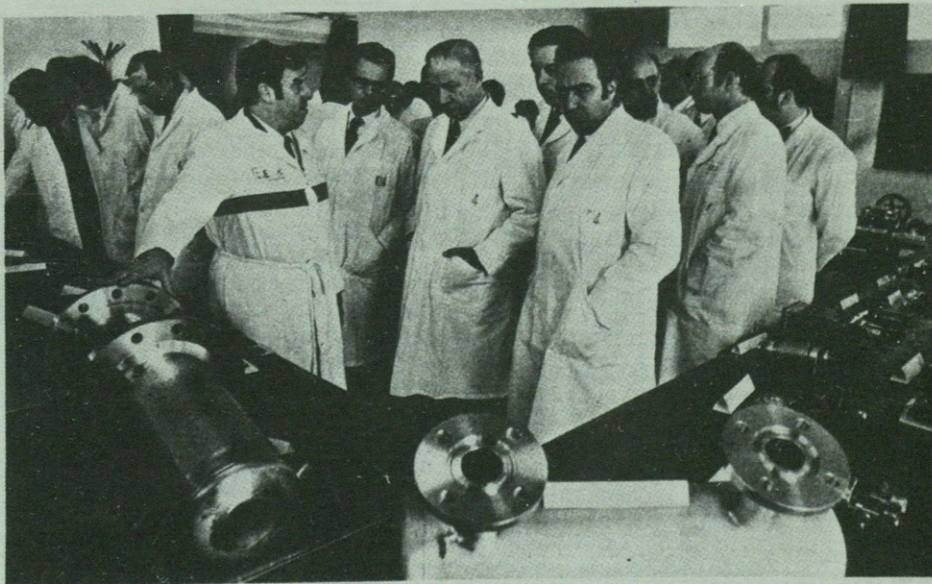
lauen artean 337.500 peztako media sortuz. Ikus daitekeenez, Nafarroa oso atzetik dabil eta, beraz, dituen posibilitateak hobeto erabiliaz, egungo zifra erraz gainditu dezakeela pentsa dezakegu. Gipuzkoan enpleguz sorturiko B.E.B.-ren media ere ez da haundiegia eta, dakigunez, geroz eta gorapen ahulagoak jasaten ari da azken urteotan. Teknologi arazoak, enpresen dimentsioak eta eraberritzea planteat-

turik dauzka. Arazo hauek lehenbait lehen konpondu behar lirateke bere emankortasunaren haunditze progresiboa modeldu ez dezaten.

Azkenik datoen arabera, eta printzipioz, inbertitzeko interesgarrien bilakatzen diren subsektoreak haseran aipatu ditugunak dira. Horietatik bat, elektrizitatearena alegia, hegoalde hontan Iberdueroen monopolioa da; eta neurri batetan behintzat, esandakoa baieztatu du. Gipuzkoari dagokionez, atzerriko kapitalak, irakurri berria dugunez, kimikoetan eta paperetan finkatu direla dirudi. Elikaduran ere finkatu omen dira. Nahiz eta subsektore honen emankortasuna ez haundia izan, kontura gaitzean, berez garrantzitsua dela, gure janaria hein haundi batetan handik bait datorkigu.

Beste probintzietako subsektore hontan sartu ote direnaren berririk ez dugu oraingoz, baina, "elikadura"n Gipuzkoa zela 1973ean emankortasunik altuena zuena, badakigu hori bederen.

Gipuzkoako Diputazioko lehen-jakaritzatarako Aperribayren kandidaturaren ondotik hogeitaka alkatetik argitara eman zuten agiriak, e-dozenbat erantzun, galdera eta nahasmendu sortera du, Bandresen gutuna irakurritz gero, batipat. Udalok ez dute geroztiko erantzunik eman, baina ez dirudi beren aldetik erantzunik posible ez delako izan denik.

Gure politik mundutxo honetaz zerba it dakienak jakin badaki Bandres eta Aperribayren arteko konkomitantzia. Juan Mari Bandresen iritzia ezin daiteke, beraz, herri xehetxe, espektatore arrunt bezala har.

Dudarik ez da, neurri handi batean behintzat, Aperribay aginduriko euskal eskakizunguzti hoik —amnistia, elebitasuna, euskal unibertsitatea...— lortuko litzukeela. Hauzia zera da, ordea, guzti hoik Herriak eskubide hutsez lortu behar ote di-tuen, ala gero baten batek —pertsona zein alderdi— faktura pasatuko ote digun.

Ez du ez buru eta ez hanka, alkatetik protestariok ere "sistema organiko" izendatuak izan zirela orain gogoratzeak. Uztailaren 21ean ere bagenekien horrenbeste. Arazoa ez dateke sistema haretaz izendaturik dauden guztiak bazterreraztea, aurrerantzean postu berriak demokratikoki hautatzea baizik.

Bestalde, Joakin Aperribayek amnistia eta elebitasuna platerean eskainiz datorkigularik, ulergaitz dateke zergatik ez duen oraindik ez Amnist Gestio Batzordearen eta ezta Ikastolen Federazioaren laguntzarik lortu. Zenbait pertsona ospetsuren izenak aipatzea ez da aski, pertsona hoiek oraindik ere bere alde dauden konfirmatzeka.

Aperribay gizon prestu eta langilea da. Politiko hutsa. Aukerakoena denik, pertsona publikoen historia-lak publikoki jakinarazten diren egunean ikusi beharko.

EUSKAL ARTZAPEZPIKUTEGIA

Donostiako Argaia eta Setien apezpikuek eta Bilboko Goizelaia, Hego Euskal Herrirako Artzapezpikutegi bakar eta bateratu bat proposatu berri diote Aita Sanduari Erroman egin bisitan. Euskal Artzapezpikutegi hori Iruñean kokatuko litzateke.

Jakina denez, Iruñeko Artzapezpikutzak Donostia, Jaka, Kalagurri, Logroño eta Tuteran hartzen ditu egun, Gasteiz eta Bilbo Burgoskoaren barruan daudelarik. Lau euskal herrialdeak Iruñekoan biltzea, aurrerapen handi bat litzateke Euskal Herriaren administrazio jatorraren bilakuntzan.

— Bestalde, jakin badakigu, badela Madrid-eko karpeta baten lau euskal herrialdeak bilduko lukeen gobernari nagusi baten proiektua. Hau eta bestelako eskakizun batzuek daude interloktore aukerakoren baten zain. Ondoko sei hilabeteek argi izpirik erakarriko al digute !

KAS ala ASK

Idea ez da gurea. Jose Antonio Letamendiak aipatu digu erredakzioan: Koordinadora Abertzale Sozialista delakoa baino, ez ote litzatekeen Abertzale Sozialisten Koordinatzailea egokiago izango ?

Deitura berriak —ASK— ez luke inolako errefreskurekin kideatasunik izango, eta bai, ordea, zenbait konotapen esanguratsuagorik gogorarazi, ASKE eta ASKATASUNA, esate baterako.

LABUR-LABUR

— Doneztebeko hilketaren ondotik, Berako Udalak zazpi puntutako agiri bat argitara eman du.

Gertatuarekiko protesta egiteaz gainera, politik presentzako erabateko amnistia eskatu du, bai eta Itzea kalean (hiri barruan) kokaturik dagoen aduana Iardineko mugara eramana izan dadila ere.

— Gipuzkoako 22 Udaletxek Ultzamako Udalak Doneztebekoaren ondoren argitaraturiko agiriarekin bat egin dute. Beren gutunean gertakizun hori hilketa bat eta Euzkadiko Herriarentzat probokazio bat dela diote; Gobernadoreari, Seguridadeko Zuzendari Nagusiari eta Gobernazio-ko Ministroari sarritan salatu dizkieten gertakizunen harian doala eta hori gai-

tzesteaz gain, honelako bortxakeriarik gerta ez dadin beharrezko den kontrola eskatzen dutela.

Doneztebeko hilketaren aurrean protesta eginaz beste bi agiri ere jaso ditugu; bata Hernaniko irakasleena eta Iruñeko "Artes y Oficios" eskolakoak bestea.

— Elizondon sortu berria da "Baztandarren Biltzarra" izeneko erakundea. Honako honek Baztango kultur, kirol eta folklore elkarte bezala funtzionatu du.

Izena, bailadako "besta" ospetsuarena berarena hartu da, baztandarren guztien onetan izan beharko duelakoan.

— Iruñeko Polizi Buruzagiak esan duenez, guztiz gezurra omen Nafarroako hiriburuan zabaldu den zurrumurrua, hots, Kristo Erregeren Gerrileroen mehatxu eta bortxaketak intentzio txarreko asmatzeriak direla.

— Espainiako jesuiten barne araudiak dioenez, jesuitek ez omen dute, aurretiko baimen zehatzik gabe, inolako politik zein sindikal taldeko partaide izan ahal, eta ezta "Sozialismorako Kristauak" bezalako mugimendutakorik ere.

— Bilbo, Donostia eta Loiolako Herri Irratiak ez dute sartu — eta ezta sartuko ere— erreferendumari buruzko publizitate-rik.

HILAREN 15EKOA PRESTATUZ

Hilaren 4ean, Gobernariak Gipuzkoako alkateak bildu zituen bere inguruan. Itxura denez, erreferendumari buruzko gertakizunaz izan zen batzarrea.

Madril-eko Teknik Bulegotik propio etortritako gestiolari bat mintzatu zitzairen laurogeitaka alkateei. Ondoko galderantzetan ez zuen inork galdera bakar bat ere egin. Isilunea.

Iturri ofizialen arauera, ehuneko 49 izango dira estatuan zehar baiezkoa botako dutenak, ehuneko 30ek ez du botako, eta gainerako ehuneko 21, ezezkoeak eta zurikoek osatuko omen dute.

Eta hau guzti hau gutti baitlitzan hilaren 15ean huelga orokorra.

KAS, PT, PCU, OIC eta abarrek egin-dako huelga deia da. PNV-k ez du huelga honetara deirik egin.

Bestalde Euzkadiko Profesionalek Elkartek ere botorik ez emateko esanaz zabaldu du orri bat. Bistan diren eta ale honetako zenbait orrialdetan aipatu arrazoi-ek botoa ematera ez joateko erabakia hartzen du.

E.A.J. - P.N.V. Anoetan

"Donosti Buru Batzarrak" Euskal Alderdi Jeltzalearen (PNV) plazaratzea egin zuen Donostiako Anoeta pelotalekuan, abenduaren Seko goizeko 11,30etan. Plazaratu ere itxurantz egin zuen. Joxean Lizarribar, Gerardo Bujanda eta Xabier Arzallus ziren hizlari.

Joxe Mari Altunak aitortu zigunez "5 mila sarrera egin zituzten, baina denak harrapazka eraman zituztela oharturik gehiago egin beharrean izan ziren. 5 milatik 6 milara lagun sartuko ziren, beraz, Anoetan igandean".

Sarrera eta hizlarien aurkezpena Joxe Mari Altunak egin zuen: "150 urte daramatza borrokan gure Herriak. 40 urte hauek izan ditu luzeenak eta beltzenak. Agian, geuk bizi izan ditugulako. Halere esperantzak zutik eduki du gure Herria. Lehenari eutsiz gaurko arazoei erantzun nahian ari da Alderdia... Hemen gaude, baina ez denak: espetxeratuak, atzerriratuak, bizia eman zutenak falta dira. Ezin ditugu ahaztu" Txalo bero hartu zituen jendeak azken hitz hauek.

LIZARRIBARREN TXANDA

Txaloei begira baino gehiago mamiari eta arazoei begira mintzatuko zela esan zuen haseratik. Halere txaloak ugari izan ziren. Euskal Alderdi Jeltzalea herrikoia zela adierazi nahi izan zuen eta bat ere lotsarik gabe izan zitekeela bazkide.

"Sabino Aranak sortu zuenetik Alderdia zabala izan da, herrikoia. Gu euskal indar guztien atzetik goaz. Euskal sail bat ere ez dugu utziko. Alderdia ez da sekta bat, ez da Euskal Herriaren zati batentzat, Euskal Herri osoarentzat baizik".

Alderdiaren helburu bat, orain berehala lortzeko helburu bat: "Penintsulako 4 Probintzientzat autonomia lortzea da. Autonomia horri loturik daude anmistia eta ikurriña".

Aurrena euskaraz eta gero erdaraz mintzatu zen Lizarribar.

BUJANDAREN TXANDA

"Adiskideok agur. Nork esan zuen Euzkadik ez zuela bururik jasoko?"

Demokrazia Euskal Herriaren historia zela esan zuen. "PNV Euzkadiren eta askatasunaren arteko zubia da. Euskaldun guztion elkertasuna, elkarrengandik sakanatzen gaituen Bidasoarik gabeko Euzkadi askea, nahi du euskal Alderdi Jeltzaleak.

Euskaldunak demokrazia, askatasuna, gizonaren dintasuna eta jendetasuna maitatu dituela esan zuen.

Euskal Alderdi Jeltzalea biltzarre nazionala prentatzen ari zela ere esan zuen. Eta zer nahi zuen garbi erabaki behar zuela. Erabakitakoa, berriz, zintzo bete. Partiduaren barruan esukaldun guztientzat bazela lekuri eta PNV-k bere hitza bete zuela.

ARZALLUSEN TXANDA

Partiduko jendea mintzatu zitzaion. Eta tartean euskaraz ez zekitenak bazirenez gero erdaraz mintzatuko zela esan zuen. (EUSKARAZ oihu egin zuen jendartetik norbaitek)

Alderdiari egiten zaizkion salaketa guztien aipamena eginaz hasi zen. Baina buelta ere laster eman zion. "81 urte ditu Alderdiak eta jakina oker asko egin du eta beste 81 urtetan ere eta ghiago egingo du".

PNV ez zela behin ere burgesa izan esan zuen. Diru interesak zaindu nahi izan zituen irabazleen aldetik jokatu zela. Diru interesak alde batera utzirik herriaren alde borroka egiten duena ez dela burgesa. Alderdiak Sota bezalako aberatsak hiru familia bakarrik izan zituela eta berauek bizia eta ondasunak arriskatu zituztela.

Inork inor zapaltzen zuen Euzkadirik ez zuela nahi Alderdiak. Denon berkitasunean eta askatasunean oinarritzen den sozialismoaren aldekoa dela. Sos batzuek egin eta herria saltzen duen jendea gogor salatu eta gaitzetsi zuen.

ERREFERENDUMARI EZ

Txalo haundiak jaso zituen Arzallusek, baina haundienak "no iremos a las urnas" esan zuenean jaso zituen. Jendeak zutik eta txalo luze, bero eta haundiz onartu zuen EAJ-aren erabaki hau.

"Herriak egindako legeak nahi ditugu eta herria baztertuz egindakoetan ez dugu partetik hartuko".

Erreferendumara ez doaz, "baina huelgara eta kalera ere ez, langileen bizkar".

Datozen hauteskundeetarako eta Madrillgo harremanetarako beste jokabide bat hartu beharko dela, agian, zioen. Hauteskundeak garbi samarrak izateko eran jartzen baldin badituzte parte hartzeko aldekoa agertu zen Arzallus. Baina horretarako euskal alderdi guztiek tartean direla egin beharko litzatekeela lan, esan zuen.

Amnistiari ahaztu zaizkionak

Hil honen 2an jakin denez, Supremoak, Intxausti familiaren "kasoa" militarrek argitu behar dutela erabaki du. Bitartean, sei hilabete luze pasa dira. Sei hilabete hauetan Pio Intxausti, María Luisa Arruti eta beren alaba Maite eta Bakartxo, espetxean daude. Askatasun kondizionaturik gabe. Amnistiarik gabe. Bere eskakizunek erantzunik ez dute izan. Ze gertatuko da orain?

Apirilaren 30an hasi zen dena. Gau hortan Maite eta Bakartxo detenitu zituzten. Zergatik jakin gabe. Gurasoek, Pio eta María Luisa, etxean geratu ziren, horrelako gertakizunek prestatzen duten animo tristearekin. Baina gauzak ez ziren hor bukatu. Lauzpatbost egun pasa ondoren, goizean goiz, berriro presentatu ziren eta senar-emazteak preso eraman zituzten. Geroztik, laurok espetxean daude. Gurasoak eta Maite, Martutenen. Bakartxo berriz, "Yeserías" en. Dirudienez, beren etxean gorde zituzten ETAko batzuek eta, poliziak dioenez, Emilio Gezalaren hilketan zerikusirik zuketena.

Hoge mila aldiz eskatutako askatasun kondizionaturari, ez diote eman erantzunik. Ezta amnistiari buruz egin direnei ere. Abokatuak erakutsi digun paper pi-

loan, beti eskakizun berdinak agertzen ziren. Orain arte, isiltasuna...

Haseran, Tribunal Militarren menpean zeuden. Honek eskuak garbitu zituen, TOPera pasa ziren; uztailaren 16an, honek ere ezezkoa eman zuen, eta orduan Supremora pasa zituzten. Abenduaren 2-an Supremoak erabakia hartu du. Berririo militarrengana bidali dituzte. Abokatuak dioenez, orain erantzun bat jasotzeko posibilitatea haundiagoa da. Epaitzekotan ere, legeztatu gabeko elkarte bati lagundu omen ziotelako epaitu beharko lituzkete, gehienez ere. Hauzi hau TOP-eri dagokio, noski, eta ez beste inori. Bainan zer erantzun du? Baietz ala ezertz?

Pio Intxaustik, aitak, 52 urte ditu. Gertakizun hau sortu baino lehen "Cementos Rezola" n lan egin du. Gaur egun Martuteneko espetxean dago. Hango preso guztiek, "aita" bezala ezagutzen dute. Pertsona umila eta jatorra, bere ezagun guztiek esaten dutenez. Goizeko 7 1/2 etxetik atera eta, gaueko 11etan itzultzen zena. Lanetik aparte, "Gizartea" elkartearen bere eginkizuna betetzen zuen.

Ama, María Luisa Arruti da. 49 urte ditu. Alaia eta atsegina, oso ezaguna da hangoan. Etxeko lanak egin ondotik, denoi

laguntzeko prest zena. Bi seme gehiago dituzte senar-emazteak, 14 eta 11 urtekoak. Orain, beren familiaren egoeratik, izebarekin daude.

Maite, 20 urteko alaba, María Luisarekin dago Martuteneko emakumeen espetxean. "Preso politiko" bezala hauk bakarrik daude. Hiru emakume gehiago ere badira tartean "común"koak alegia. Barruko kondizioak ez dira oso nak. Batez ere, hango moja batzuen jokabidea. Orain dela gutxi, Martutenen egon ziran ETA VIko neska batzuk, guztiz errukituta atera ziren, familia honen egoera ikusirik. "Hori argitara eman behar zenukete. Intxausti familiari buruz nola ez duzue hitzegiten?"

Maitek Residentzian lan egiten zuen, enfermera bezala.

Eta azkenik, Bakartxo. 18 urte ditu. Inoren laguntzarik gabe "Yeserías" espetxean dago. Bisita gutxi izaten du. Ez du nork bisitaturik. Bere anaiak oso gazteak dira, Madrilen bakarrik ibiltzeko 14 eta 11 urte dituzte. Abokatua beste inor ez zaiola joaten, esan daiteke. Bekartxorekin egon diren preso guztiek hitzegiten dute honi buruz: orrelako gaztetxo bati horrelako gauzrik gertatzea! Ikaslea da. Orain, euskara ondo ikasten pasatzen du denbora. Baina, hala eta guztiz, oso luze egiten zaiola...

Hainbestetan gogoratutako amnistiaren akatsak. Batzuetan laguntza bat izan da, baina beste asko eta asko ahaztu egin zaizkio. Benetan, bihotz bihotzez, oihu egin dezagun: NOIZ ARTE? ●

HERRIAK KALERATUAK

Joxe Mari Begiristain, Xanti Arrospide eta Izaskun Rekalde ateraberrak dira gartzelatik. Lehenak zortzi urte egin ditu itzalean; azken hilabeteak Cartajenan. Xanti eta Izaskun berriz apiriletik zeuden barruan, senarra Carabanchelen eta emeztea Yeseriasen. "Gure esker ona agertu nahi diogu Herriari, bere borrikagatik kaleratu bait gara; eta aurrera ere, gartzelan gelditzen direnak ateratzeko berdin egin beharko da".

Egun hauetan kalera dira Eduardo Ler-

txundi, Manuel Gaztelumendi eta Anjel Amigo ere. "Libertad provisional" dela-koaz atera dira guzti hauek, Segoviako ihesketaren hauzia erabaki gabe bait dago oraindik. Sumario hortan sarturik dauden beste bi berriz, Ramon Aurtenetxe eta Mikel Amilibia- Puerto de Santamariatik atera eta Basaurira lehena eta, Carabanchela bigarrena, eraman dituzte.

Zorionak etxera direnei, ia laster ikusten ditugun gure artean, barruan gelditzen direnak.●

Cartagenako gartzelan mutu

Isiltasunezko huelgan aurkitzen dira Cartagenako preso politikoak. Protesta honen arrazoia hau da: gartzelatuei ez zaiela uzten, galerian eta jantokian, beren artean euskaraz edo katalanez hitzegiten; beraz, patioan bakarrik erabil ditzakete hizkuntzaok. Debeku hau ezartzeko zera hauru dute aitzakiatzat: gartzeletako a-araudiak dienez, funtzionarioen aurrean gartzelaniar mintzatzeraz beharturik daudela presoak.

Azaroaren 16an bi preso gartzelako zuzendariarekin egon ziren, arazo hontaz hitzegiteko; ez zuten ezer konpondu ahal izan. Gartzeletako Zuzendari Nagusiari bidali dizkiote instantziak gauza hau soluziona dezan eskatuz, hoi-etako batean gartzelatu batek haxe dio, bere bizitza arriskuan jarri bazuen eta askatasuna galdu, errealitate zapaltzaile baten aurka burrukatzeko - hizkuntz zapalketa barne- izan zela, beraz, ez dagoela inolaz ere bere hizkuntza erabiltzeko eskubideari uko egitekotan.

Arazo hau ez da kasualitatez sortu. Azkeneko berriek diotenez, Cartagenako gartzelako egoera, gero eta gehiago ari da gogortzen. Momentu honetan han dauden euskaldunak Joxe Luis Zuaitz, Fernando Izagirre, Bizente Serrano, eta Koldo Zabalo dira; beste bi edo hiru politiko ere badaude; guztiek hasi zuten isiltasunezko huelga. Gartzeletako Zuzendari Nagusiaren erantzuna jaso arte hortan jarraitzekotan dira, nahiz eta gogorra izan egoera hori, sortzen duen tensioagatik.●

MEHATXUAK PASAIAN

Erreforma politikoa deitzen diotenari buruzko referenduma hurbil egon arren, azkenengo gudaren irabazleek Euskal Herriari ezarri zioten zigorra itxuraz kendu arren, Euskadiko herriak ekintza terroristen biktima izanaz jarraitzen du eta ekintza horiek jasan ezinak bihurtzen ari zaizkigu.

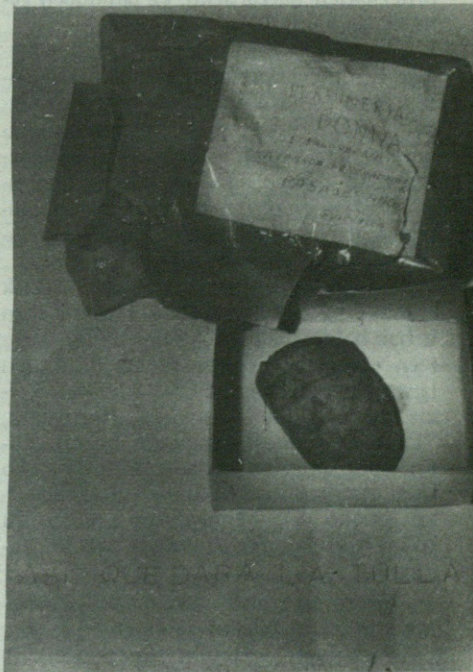
Izen bat gehiago erantsi behar da hil dituzten gure aberkideen zerrendan, Oraingoan Donezteben (Santestebanen) gertatu da, bihar... bihar Pasaian gerta daiteke. Eta hau ez dugu dramatizatze esaten. Azkenengo hilabeteetan gure herriko zenbait lagunek jaso dituzten mehatxuak sortzen digute susmo txar hori.

Azkenengo mehatxua Enkarni Salaberria andereñoak jaso du. Kutxa bat iri-

tsi zaio Gasteiz (Vitoria) tik, honek barnean moztutako mihi bat eta ohar hau: "ASI QUEDARA LA TULLA" zeuzkan.

Izenik ez duten ekintza hauk salatzerakoan, Pasai Antxo-ko Elkarrekin dei egiten diote pasaitarren kontzientziari eta euskal herriaren erantzukizunari, denon artean egoera honi irtenbide bat aurki dezaiozun.●

PASAI ANTXXOKO ELKARTEEN
KOORDINADORA

CAF lantegiko langile bat naiz, ELA-ko militantea, eta Metal-Iturrik demagogiaz josirik argitaratzen duen 12ko huelgari buruzko, Z.A. 713 alea, ez natzaio, batere gustokoa.

Halako inuzentekeriak zera uste nuen, komunikabide tresnetan hilaren 12ko bezalako gertaera baten interpretazio bat eskaini nahi izanez geroz, gutxienez ahalik eta objetiboki eta informazio egoki bat jaso eta gero idazten zela.

Baina Metal-Iturriren lana irakurri ondoren objetibotasunik gabe eta informazio txar batez baliatuz idaz daitekeela ikusten dut. Eta pertsonen jokabidea kritikatzeko denean, eta hau da Metal-Iturriren lanaren kasua, are eta informazio zuzenagoa jasotzera behartua dagoela garbi ikusten da.

Eta Metal-Iturriren zulo berean eror ez nadin, bere lanari neure kritikaren arrazoibideak azaldu nahi dizkiot.

Berak dioenez, COSeK egin deiaren erantzuna Goiherren erabakitzea lantegi arteko komisioari zegokion. Eta aitortzen hau da neronek eztabaidatu nahi dudana. Oinarri oinarritik hutsegiten baldin badu, gainontzeko ondorioek ez dute sos erdirik balio.

Eta nere iritziz, Metal-Iturriren hutsegitea honetan datza:

Eguno "Lantegi-arteko delakoak ez du hainbateko representatibaderik ez bertan sarturik dauden lantegien izenean erabaki bat hartzeko ahalmenik.

— Metal-Iturrik berak dioenez, "Lantegi-artekoak" erabateko representatibidadea duenik ez dezakegu frogatu.

— "Lantegi-arteko" horretan parte hartzen duen zenbait ez da ez juraduko ez ordezkarien batzordeko, ez lankideen gehiengoak hautatuak.

— Bertan parte hartzen duten gehienek ez dute enpresaren asanbladarengandik, bere izenean erabakiak hartzeko erabakimenik. Hilaren 12ko huelgari buruzko erabakia lantegi bakoitzeko asanbladaren esku zegoen, eta bakoitzaren huelgari buruzko iritziaz gain gehiengoaren, lantegien arteko gehiengoaren erabakia errepetatzeko konpromisoa hartuz.

— Bestalde, gehiengoaren iritzia erabaki eta langileen artean indarrik izan behar baldin badu, CAFeko 2.000 langileen erabakiak 60 edo 70 langile dituen lantegi batek baino, FESA adibidez, "piku" gehiago duela uste dut. Horregatik, "Lantegi arteko" erakunde horrek botoak eta ordezkariak lantegi bakoitzeko langileen kopuruaren arabera izan beharko litzuke. Eta Metal-Iturrik jakingo du jakin, horrelakorik ez dela gertatzen gauregun.

Geure arrazoen azalpenetan azkenetaino jo gabe, bileran geundenok, "Lantegi artekoak" gainontzekoen izenean

Egiari eta metal iturri zor zaiona agertuz...

erabakia hartzeko nor ez ginela garbi zegoen.

Metal-Iturriren iritziz abertzale indarrak nahasi zituen gertaerei buruz, eta berak dioenez, langile artean hainbeste zurumuru sortarazi dituen gertaerei buruz, beste hau ere esan nahi nuke:

— Egiakzki Goiherren ELA-STVek izenpeturiko bi orri zabaldu zirela, guztiz elkarren kontrakoak. Bata ELA-STV ofizialak, egiazkoak, zabaldua, eta bestea, sigla berdina erabiliz, agian, polizia berak zabaldua. Bai Metal-Iturrik bai abertzale indarrek, ELAren egiazko orria zein zen jakiteko hainbat egokiera bazuten, noski, nahiz eta zenbait, Metal-Iturri artean zegoen ala ez ez dakigu, ez jakin planatu jokatu izan; hots, nahasketak iraun zezan, orri faltsuak bota zituztenekin batera, desiatuz. Hauze zen langileok behar genuen argitasunaren aldeko zenbaiten iharduna.

— BESTE GEZUR HAUNDI BAT ERE SALATU NAHI DUGU. CAFeko Asanbladan, langile bat ELAko bezala azaldu zela eta ELAren Batzorde Ekilearen erabakiak harreraztera langileak behartu zituela, gezur hutsa da.

— Nik neu bakarrik izan nitzen, ELAkoa izanik, CAFeko Asanbladan Huelgaren alde hitzegin zuen langile bakarra. Ez nuen inoiz ere ELA-STVeko nintzekin esan, nahiz eta horrela aitortu izan banu ezer kritikagarririk ez egin, Metal-Iturriren lanetik horrelako ondorioak atera daitekeen arren. Horrela egin izan

banu, gainontzeko langileek hobekiago ezagu nintzaten, nahaskeraren barruan argibiderik sortzearen baliagarri izan zitekeen. Bai neu, eta agian bai Metal-Iturri bezala, taldeetarik gabiltzanok non gabiltzan aitortuz mesederik egingo genuke, eta taldeetarik ez dauden langileek istimatuko lukete.

Ez nuen inoiz ere CAFeko Asanbladak gure Batzorde Ekilearen erabakiak har zitzen BEHARTU:

— Nere lankideen iritzia errespeto handiz aintzat hartu behar diren iritzia koa naizelako.

— CAFeko nere lagunak, Metal-Iturrik besterik pentsatzen duela dirudien arren, ez dira ni bezalako edonork mugituz eta behartaraziko dituen marionetak.

— Metal-Iturrik egiten dituen salakuntzak ERABAT GAITZEZTEKO asanbladan bildutako 500 edo 600 testigu hor daudelako.

Horrelako kritikak egiten ditunak jakin beza, hilaren 12an huelgara irten baginen irten, Asanbladan kaleratzeko iritzia defendatu zituztenen aurka kontrakorik azaldu ez zelarik, botaziotara jo eta gero, eta gehiengoak horrela adierazi zuenez, huelgara jo genuela.

Nere iritziz hain eskasa den Metal-Iturriren idazlanak, folio mordo bat eskatuko luke zehazki erantzuteko, baina, labur beharrez, zenbait gauza tintontzian utziko dit. Salakuntza bat dago garbi: langile guztiak elkartzearen aldeko ahaleginak desegitera jo dudala.

Metal-Iturri zentzu gehiago eskatuko nioke, oraingoan erakutsi duena baino gehiago. Agian, bai "Lantegi-artekoan" bai CAFeko asanbladan nik neuk bezala IRITZIAK azaltzen dituen batasunaren aurka ez doala ohartuko da. Bai berak bezala, GERTAERAK NAHASIZ idazten duenak eta GEZUR HUTSAK ialgitzen dituenak, langileraren batasunaren aurka jotzen du. GEZURRETAN irakurleengana jotzen duena, irakurle asko langile denez, batasunaren aurkako joku larriena da.

Benetan zaila da horrelako arinkeriak, Metal-Iturrik erakutsi duen bezalako arinkeriak, jokatzea.●

KARLOS GEREÑU

IRUNGO IKASTOLAN

Titulodun andereño bat behar da.

Deitu ezazu zenbaki honetara: 643798

MUTRIKUKO ALKATE IZANAK "ZERUKO ARGIA"RI ERANTZUNA

Azillaren 14ean, "Zeruko Argiaren 712garren alean, izenpe edo "firmarik" gabeko artikululu bat argitaratu zan. Izenburu au zeramagian: "Herri denuntzia". Egundokoak esaten ziren nere aurka, gezurrez, okerkeria eta bidegabekeriz ondo ornitutako lanean.

Gauzak bear diran tokian jartzera beartua nago ta ortaraxe noa, "Zeruko Argia"ren urren-go zerbaki edo "numero"batean toki izango delakoan. Lenen auxe adierazi nahi det. Egia dala 1969garren urtean ez nintzala erriak aukeratu izan. Urte ontako ilbeltzean, ordea, ao batez autatu ninduten kontzejal guztiek. Kontzejal oiek etzuten erri osoa ziranik adierazten, baiña bai beintzat erriaren zati bat, erri zati baten ordezkariatza beurekin zutenez. Au uka ote lezake "Zeruko Argia"ko artikulugilleak? Nere alkatetza denboran mutrikuar askoren laguntza, babesa ta bultzada izan det. Sarri inguratzan zitzaizkidan Udaletxera (Aiuntamentura) eta adore berriak ematen zizkidaten nere bide-tik jarrai nezan. Aiek izan ezik ez nuan iraungo zazpi urte ta erdian alkate modura.

Ez det gogoan "Emen erria ni naiz"iñoiz

esan dedanik. Ez orren antzeko ezer ere. Ezaguer ta zentzua galdu bearko nituzke ortarako. Jaunari esker, oraindik ez naiz ortara iritxi. Nola erantsi bati olako pekatuak? Nola idatzi liteke olako itxuragabekeririk.

Diteken ondrarik aundiena da neretzat I-llunbe, Beliotegi, Zalbide ta Gandisa baserriko jatorriari eustea. Artikulugilleak sustrai garbiagorik ager lezake? Ain aurreko errespetagarrinen ondorengoa izanik, oso zail deritzat erriko alkatetza ain oker eta baldar eramatea.

Alkatetzan egindako lan guztiak ezin aipatuko ditut emen: baserritarrei emandako erraztasunak, arrantzalei emandako laguntzak, Olatz, Galdona-mendi eta Sasiolarako kamioiak... Umeen eta zarren egunak, Debako zentralari emandako ezetz borobila, Mutrikuko himnoa, abeslariaren leiaketa eta abar eta abar.

Euskalerrriaren aldeko lana baita guzti hori ere.

Kulturari gagozkiola, auxe agertu nai nuke. Ikastola itxiarazteko agindua sarritan eldu zitzaidan goitik. Egundo etzan nere burutik pasa agindu ori betetzerik. Ikastolaren aldeko in-forme onik ez nuala eman ni izandu? Au garbitu bearra dago. Orduantxe geunden Madrideko erabakiaren zai. E.G.B.ko Ikastetxe bat lortuko zala Mutrikurako ogeitabi ikas-gelarekin (aulas). E.G.B.ri ikasleak kentzea etzitzai-dan ondo iruditu. Bear ziran obrak egiteko era-

gozpen aindi bat izan baiziteken ala jokatzear be- ar zan tokian au esanaz ari baigiñan; alegia, 700 ikasle genduzkala Mutrikun itxurazko eskola etxerik gabe, edo erabat ondutua zegoen barrune batean. Au da Donostiatik etengabe egiten zitzaigun galdera: eskol-urtetako zenbat ume gennituan Mutrikun. Artikulugilleak aita-tzen duan billera artan au san nuan nik argi ta garbi: Oso ondo iruditzen zitzaidala txikiñen es-kolan euskera erakustea, euskerari eutsi bearra daukagula-ta. Gero, Ikastetxea egindakoan, ara-zo onek etzidala burukomiñik emango. Gura-soek jakingo zutela beren umeekin zer egin: Ikastola bidez eskolatu, edo E.G.B. ofizialaren bidez eskolatu. Zergatik olako griña egia itxus-teko, zikintzeko ta narrasteko?

Artikulugilleak dionez, Mutrikuko lantoki batean, "Zazpiak Bat" ikurrarekin kotxeentza-ko plakak egiteko baimena ukatu egin nuan. Tente gelditzeko moduko gezurra au ere. Ba-dira lau urte ta zazpi illabete Mutrikuko Enpre-sa bat utzi nuala, beste bat sortzeko. Garai artaz iñork ezer esan nai balit, auxe adierazi nai nio-ke: futbol amerikanoaz ziralako orduan egin genni-tuan plakak. Eta orain artikulugilleak dion bezelako giltzariak (llaveros) egiten baditut, neu-regan artzen det erantzunkizun dana. Giltzari-ak, iñoiz, familetako arazo astun eta latzak zu-zentzeko serbitu dute. Giltzari auek salneurri (prezio) berezia dute, ta zerbaitegatik jarria da. Eskatu zituana "Zeruko Argia"ko artikulugillea baino euskaldunagoa zalako. Kolorea bear du-ten giltzariak nai den kolorez egiten dira. Bezero-ak (cliente) agintzen duana betetzen alegintzen naiz ni. Bati bezela erantzuten diot besteari, duan politika duala ta dan Alderdikoa dala. Pentsakera danak errespetatzen ditut eta nerea errespetatzea besterik ez det eskatzen, nere pen-tsakerarik oraindik agertu ezpadet ere.

Goazen Bergarakora. Mutrikuko Aiunta-mentuak aurrez artua zeukan Fueroen eta Au-tonomiaren aldeko erabakia. Alkate edo Sozie-dadeek etzeukaten eskean ari bearririk. Eskaria iritxi aurretik artu genduan Osoan biltzeko era-bakia, ondoren egunerokoetan (periodikoetan) bere berri emateko. Osoan bildu giñanean ar-tu genduan Bergarara azaltzeko erabakia. Auxe gertatu zan. Uztailaren ogeitabata laneko az-ken eguna zan, Madalena aurretik. Egun artan di-ru partitzea egin bear nuan. Ba-nuan beste lan esturik ere. Ezizneko izan zitzaidan Bergara-ra joatea. Neri bezela kontzejal batzuri ere. Ordezkaria bidali nuan. Ez nintzan gutxi poz-tu angu billera ikusgarriaren garaipena jakiñik. Zorionik beroenak eman nizkion Elkoru jau-nari, Bergarako alkate jaunari, zer motibogatik joan ez nintzan adieraziaz.

Politika barrutian au izan da nere jo-kabidea: ezaguera ta errespetoa. Nere aginte denboran lau bider egin nituen alegiñak baituta-ko (detenitutako) mutrikuarrak libratzeko. Eta lauretan etxera etorri ziran. Segurantziz osoa daukat iñoren eskubiderik ez dedala zapaldu. Eta oraiñarte nik besteak errespetatu ditudan bezela, neu errespeta nazatela eskatzen det. Ba-dakit beste munduko ezer ez dedala egin. Ez nuke nai gorantzarik eta alabantzarik. Baiña ge-zurrak metatuta nere izena lurperatzerik ez ne-zake onar iñolako moduz. Iñork ez lezake ku-kurrukurik jo Euskalerrria besteak maite duten baiño geiago maite duala esanez.

JUAN MARIA EGAÑA

BATASUNA

Nahiz eta zelaian areriotzat azaldu eta Errealek atletikori gol asko sartu, bion arteko jokaldia euskal batasunaren egun pozgarria gertatu zen. Gure futbolariak ongi ulertu dute batasunaren zentzua eta Euskadiren alde ikurriak lotu zituzten.

Futbola, faxismak askotan sasi-politika bat bezala erabili zuena, Euskal Herriaren eskakizuna oihuka nabarmen azaltzeko ait-zakia bihurtu zen.

Urangak, bere lagunaren artean agertuta, gure ikurrina zabaltu zuen eta Kortaba-rria eta Iribarri eskaini zien. Berauek onartu eta altsea egin zuten.

Eta orduan, Euskadik, emozionatuta, bere ikurrinari agurrik beroena eman Nork esan dezake orain euskaldun guzio-na ez denik?

Gure futbolariak, herriko semak izaten jakin zuten eta joan den igandean Atotxa zaharrean inoiz ez bezala Euskadiko talde errepresentatiboak edo ordezkariak izan-du ziren. Eta, hori bai, euskal batasunaren babespean.

Horregatik merezi izandu dute guk zera esatea:

Aupa gizonak, jeiki mutil!

GORKA.

NAFARROAKO KONSTRUKZIOA

HUELGA AURRERA, ERREFERENDUMARI BOIKOTA

16 egunen ondoren, Iruñeako konstrukziokoak huelgan jarraitzea erabaki dute langileek gaur, abenduaren 6a, eginiko batzarrean, nagusiek ez bait dituzte eskabideak betetzen. Erreferenduma boikoteatzeko erabakia ere haurturik dute langileek iadanik.

Aurreko astean esan genuenez lantokiak itxirik zeuden gaur arte eta Gobernadoreak eta "Vertical"eko ordezkariak esana dute egun honetan lanari heltzen ez bazaio, ez dutela batzarre gehiago egiten utziko. Orain arte "Sindicatos"etan bakarrik utzi zaie bilerak egiten langileei; Labrit pelotalekuan egin nahi izan dituzte, baina poliziek atean, eragotzi egin diete biltzea behin eta berriz. Lehenengo egunetan "protektzioa" eskainiz joan ziren lantokiz lantoki; normala denez, langileek ez zituzten onartu, baina poliziek zenbait obratan kokaturik daude, agirian edo izkutuan, langilez disfrazaturik, piketei eskua ezartzeko prest. Lizarran horregatik egun batean bakarrik gelditu ahal izan dira goardiazibilak "obrak" zaintzen baitaude egunoro.

Foruen enparantzan bildu nahi izan zuten langileek beste egun batean, baina poliziek erabat harturik zeukaten toki hura. Altsatu berriz lortu dute Iruñeako eta beste herri batzuetako huelgarekin bat egitea. Eta huelga kalean dago. Egunotan izan diren jaialdietan konstrukziokoak beren arazoa esplikatuko dute, utzi ditenean behintzat, hilaren 3an Labriten eginiko dantza jaialdian eragotzi egin bait zieten, musika jarriaz. Doneztebeko, hilketarengatik protestatzeko egin zen manifestazioan langileon aldeko oihuak entzun ziren.

Iruñeako kaletan kartel eta pintada ugari da eta langileek autobusetan eta beste toki batzuetan banatzen dituzte huelgaren berri emanez ateratzen diren boletinak.

Bestalde, diru laguntza jasotzen dihardute, hauzoetako, elizetan, tabernetan, alderdi zaharreko gehienetan kasko bat dago horretarako- jaialdietan, e.a.

Langileen emazteak ere hasi dira beren senarrei laguntzen: batzarreak egin dituzte, huelgaren berri emateko irratitik hitzegin dute, supermerkaduetan janaria biltzeko asmotan dira...

LANGILEEN ORGANIZAZIOA BATZARREETAN

Egunoro egiten dira batzarreak, ordezkariak edo bilera nagusiak; hauetan mila inguru biltzen dira batzuek, nahiz eta erreprentazioaz at, azkenengo astean bi jai izan diren Iruñean-azaroaren 29an eta

abenduaren 3an- eta hauek jendea pixkat sakabanatu egin duten.

Negoziaketarako mahaina huelga hasi baino lehen aukeratuta zegoen, batipat, ORT eta PTEek bultzatzen duten "Sindicato Obrero Navarro de la Construcción"en bitartez. Horregatik, mahain horren birraukeratzea edo deuseztatzea batzarrearen esku uztea eskatu da bileretan. Erresistentziak kaxak berriz bi agertu dira: bata langileen ordezkariak kontrolatzen dutena eta lehen aipaturiko SONCena bestea; honek bi kaxak koordinatzea eskatzen zuen, baina beste guztien iritzia kaxa bat bakarria egon behar lukela da.

Nagusiek hasieran UTTrekin negoziatu nahi zuten, baina horkoek esan zieten beraien ez zirela errepresentatiboak eta langileen ordezkariengana joateko. Beraz, mahain horrekin elkarriketatu behar izan dute nagusiek; hauen eskaintza zera da, soldatak bizitza garestitzearen arabera kategori bakoitzari portzentaia bat ezarriaz altxatzea: era honetara peoiei 3.300 pezetako gehiago emango litzaieke (langileek 7.000 eskatzen dituzte), baina hoiek aurtengo urtariletik datorren urterartekoa absorbitzen dutela.

SINDIKALGINTZAREN ARAZOA

Sindikalgintzaren arazoa egun bibi-bizi dagoenez gero langileen artean, Konstrukzioko huelga honetan ere azaldu da noski, postura desberdinak agertuz.

Huelga honetan parte hartzen ari diren indar sindikal nabariak hauetxeak dira: lehen aipaturiko SONC delakoa, CCOO, UGT eta abertzaleen artean LAB. SONCek haxe proposatzen du: ordezkariak batzarre Nafarroako konstrukzioko langileen sindikatoan eraiki dadila eta beste sail batzuekin koordinatu "Central Sindikal Obrera" delakoa osatzeko. Batzarre nagusietan planteatu izan du postura hau. Bestalde, lehen esan dugun bezala beren artean aukeratu zuten negoziatzeko mahaina -orain berririko aukeratu nahi dena- eta beren aldetik erresistentziak kaxa bat muntaturik dute.

CCOOek kasu honetan arloan ez dute oraingoz ezer konkreturik planteatzen. Gerorako uzten dute arazo horren eztabaida.

LABeko batekin eta UGTko beste bete-

kin hitzegin ahal izan dugu, biak beren lantokietan ordezkari aukeratuak izan direnak eta erresistentzia kaxa bateratuaren arduradunetakoak. Biak bat datoz honetan: SONCekoek benetan langile sindikato bat eraiki nahi badute "Vertical"etik atara beharko direla oraindik SONCeko asko hor bait dago. (Batzarreetan planteatu izan da UTTkoen dimisioa. Hona bakoitzaren erantzunak SONCek huelga honetan planteatu duenari buruz eta Sindikal batasunaz.

LAB: Sindikalgintzari buruz eztabaidatzeko hortara jarri beharko genuke, baina ez SONCek egin duen bezala, batzarre nagusietan bere programa sartu, era oportunistan batean, jendea atzera eraginaz. Bestalde, sindikal batasunari buruz haxe diogu: indar sindikal abertzaleen batasuna lortu behar dugula, LAB eta LAK elkartuz lehendabizi, eta gero ELAekin. Beste indarrekin, abertzale ez direnez gero, ez dezakegu aliantzarik egin, nahiz eta ekin-tzan batu.

UGT: Lehenik batzarrek huelga koordinatu eta zuzentzeko aukeratzeko dituen ordezkariak eta sindikato batean afiliatuak daudenak bereizi behar ditugu. Uste dugu SONCek oso postura nahasia eta oportunistan duela honen aurrean, batzarreak aukeratuak ordezkariak bere sindikal proiektorekin nahastean bait ditu, honela langileak nahasiaz eta banatuaz.

Sindikalgintzari buruz berriz uste dugu lehenik langileak CNStik kanpo sindikatzen dituzten indar guztien batasuna lortu behar litzatekeela; hau izango litzateke langileriaaren joera desberdinak batuko litzuzken Zentralerako bidea.

Horretarako Euskadin gaurdanik lortu behar da Euskal Sindikal Aliantza, STV, CNT, LAB, LAK... eta "Vertical"arekin hautsi duten langile guztiekin.

Huelgak aurrera jarraituko duelakoan daude bai LABekoa eta baita UGTkoa ere. Beste sail batzuek ere, textila batipat, hasiak dira beren eskakizunak egiten eta guztion artean batasuna lortuko balitz borrorik errazago eutsiko litzaiokela dio-te.

Irungo langileria arazo gorrian "PORCELANAS DEL BIDASOA" LANTEGITIK BOST LANGILE BIDALI ONDOREN

Irungo langileria benetan larriturik eta kezka beretik dago azken egun hauetan. Despidoaren basakeria mar-txan jarri dute Porcelanasko lantegi-an. Bost langile kanpoan utzi dituzte, eta oraindik arazoa erebat-erabat konpondu gabe da.

GERTAERAK

Azaroaren 12rako huelga giroa zabaltzen ari zen: lantegietan huelgarako deiak azter-tzen ari ziren, bertako eskabideak, huelgaren antolaketa eta abar.

Porcelanas del Bidasoa deritzan lantegian, azaroaren 10ean asanblada bat egitea erabaki zuten. Lantegiaren zuzendaritza ez zegoen batere konforme egun horretan asanblada hori egitearekin eta bere debeku agindua bi-dali zuen. Jaramonik egin gabe, langileak ba-tzarrean jarraitu ziren. Jokabide hau zela eta, enpresak bost langile kanpoan uztea erabaki zuen.

Erabaki hau dela eta, abenduaren 19an gai-nontzeko langileek huelgara jo zuten despedi-tuak berriro lantegian hartuak izan zitezen. Honek, berriro, enpresaren erantzun zor-ro-tza dakar: lantegia itxirik geratu zen hilaren 29ra arte.

Bienbitartean, langileen artean konponbide bat eman beharra ikusi zen; gainontzeko lan-gileak solidariza daitezen eskabideak egin zi-ren. Aste horretan asanblada ugari egin zen goiz eta arratsalde, bai Porcelanasko langi-leen artean bai gainontzekoekin kontatuz.

Azaroaren 29an, bilera berezi bat egin zen. Enpresaren bi ordezkari, Madriletik horreta-rako etorriak, alde batetik, eta bai bertako eta bai Irungo lantegietako ordezkariak, bestetik.

Bilera giroa gogorra da. Jaun eta jabe beza-la agertu ziren nagusien mandatariaik. Baina, langile aldetik indar bat bazela ere konturatu ziren.

Bilera horretan ez zen erabaki zehatzik har-tu. Abenduaren 7rako erantzun bat emate-kotan geratu ziren enpresariak.

JOERA DESBERDINAK

Hauzia oraindik amaitu gabea delarik, bo-rroka honen azterketa agiterakoan, bi joera arras desberdinak hor daudela garbi suma-tzen da.

Alde batetik, asanbaldan agertu zen zen-bait iritziren arabera, gertaera hau gehiago radikalizatu nahi zuen jendea, langileria guz-tia jaiki eta gogor bidetik abieerazi nahi zuen jendea. Inoiz Gasteizko adibidea, hori bai, ahal baldin bazen hilketarik gerta ez ze-din jokatu, aipatu zen. Bost langile horien egoerari baino borrokaren radikalizatzeari gehiago begiratzen zion jendeak.

Sindikal zentraletakoek, berriz, beren pau-soak jomuga zehatz eta jakineko baten alde jokatu dute. Bost langile horiek berriro lan-tegian hartuak izan daitezen zuzendu dituzte pauso guztiak, horretarako egin behar diren presioak. Arazo honi ahalik irtenbiderik onuragarrien emanaz. Eta hori bai, nagusi jendearen aldetik ezezkoren bat jasotzen baldin bada, Irungo lantegi guztiak bertan geratzekotan, huelgara joatekotan. Borroka radikalizatu baino lehen eta negoziatio bate-rako bidea izan zedin ahailegindu dira sindi-kal zentraletakoak, eta hauen eragina nabar-mena izan dela bistan da.

GERORA ZER?

Irakurleak ale hau hartzen duenerako en-presaren erantzunaren berri jakingo dute langileek. Despidoaren aurkako erantzun zo-rrotza emateko prest daude langileak.

Borroka oneak eta egokierak faltatuko ez direlarik, gerora sortuko diren borroketara-ko, eta luzarora gabe, gainera, kartutxoak edukitzea ere beharrezkotzat ikusten du jen-deak. Hori bai, despidoaren aurrean ezeren hipotekarik edo morrontzarik gabe.

AURREZKI KUTXAK EUKKADI MAILAKO KONBENIOA?

Aurrezki Kutxetako langileen artean Euzkadi mailako konbenio bat egiteko asmoa dabil. Ideia Gipuzkoako Aurrezki Probintzialekoetatik sortu zen; Donostiako Munizipalekoek Arabakoek eta Bizkaiko Aurrezki Kutxakoek bat egin zuten horrekin. Oraingoz ez dute ge-hiengorik lortu Euzkadin dauden zortzi Aurrezki Kutxa guztien ar-tean, baina oraindik ahailegin hortan diraute.

Gipuzkoako Aurrezki Probintzialeko langileen artean eginiko galdekizunetik ondorio hauek ateratu ziren: konbenioa Euzkadi mailan egiteaz gainera, konbenio horren alderdi orokor bezala, batzarrean aukeratutako komizio batek negozi-a de-zala eta iraupena urtebetekoa izan dadila, sei hilabetez behin rebixatuz.

Ekonomi aldetik, beste gauza batzuen artean haxe eskatzen zen, soldataren al-txatzea eta rebixatzea linealak izan daite-zela, 26 eguneko oporketak, jubilazioa 60 urterekin edo berrogei urtez lan egin on-doa eta lan egitean jasotzen zen soldata berdinaz.

Sozio-politik aldetik berriz amnistia, bildu, elkartu eta nork bere iritzia azal-tzeko eskubidea, huelga egiteko eskubi-dea; Aurrezki Kutxek lagun dezaioleta euskarari; irakaskuntza dohan, estadia-ren kontura eta demodratikoki gestiona-tua; haurtzaindegiak ere estadia sor di-tzala; arlo honetan Aurrezki Kutxetako Administral Kontseiluak demokratikoki aukeratuak izan daitezela eta Kontseilue-tan langileek parte har dezatela ere eska-tzen da.

ORAINGOZ EZIN

Azaroaren 13an bildu ziren Euzkadiko zortzi Aurrezki Kutxeko ordezkariak, hi-laren haseran Madrilan eginiko bilera ba-

tean erabaki zuten bezala, eta Euzkadi mailako konbenioaz hitz egitearren.

Bilera horretan agertu zena haxe izan zen: bost kutxa (Arabako biak, Bizkaiko bat eta Gipuzkoako biak) Euzkadi maila-ko konbenioaren alde zeudela, baina le-hen hiruak ipinitako "clásula de adhe-sión" delakoaren bitartez, ez zezaketen erabaki hau tinko hartu; eta Bizkaiko Au-rrezki Kutxak ipintzen zuen baldintza -sei aurrezki kutxa edo hiru probintzi oso Euzkadi mailako konbenioaren alde-koak izatea- betetzen zenenez gero, lau aurrezki kutxa alde batetik eta beste lauak bestetik gelditzen ziren. Beraz, aur-tengoz Euzkadi mailako konbenioa egitea ez zen oso posible ikusten.

Hala eta guztiz ere Euzkadi mailako konbenioaren alde ateratu ziren aurrezki kutxek lehen bait lehen hori lortzeko aha-leginetan ari dira. Bitartean batzuek esta-du mailako konbenioan sartzea erabaki dute, beste batzuek berriz hor ez sartzea. Dena den, guztien artean badituzte harre-manak, eta badaiteke denbora asko baino lehen Euzkadi mailako konbenioa lortzea.

AMORRUA ETA DEBEKUAK

JAIALDIA

— Azkenengo orduan jakin dugunez, abenduaren 11ko gaueko 10etan, Hernaniko Galarrera pelotalekuan, jaialdi bat izanen da Amnistia-aren alde. Amuriza, Azpillaga, Lopategi eta Mendizabal, bertsolariak; Jon Bergaretxe, Maite Idirin eta Eneko, Manex Pagola, Joseba Etxeberria, Txomin Bengoa, Gontzal Mendibil eta Xeberi kantariak hartuko dute parte bertan.

— Egun hortan bertan, 9,30etan, beste jaialdi bat izango da. Irungo La Salle pelotalekuan hau. Bertan parte hartuko dutenak: Maite Idirin, Erramuste eta Perterretxe, Iparraldetik eta Izukaiz taldea eta Josu Goia Hegoaldetik.

La Salleko Eskola Profesionaleko ikasleek eratu dute hau, euskarazko klase, biblioteca, antzerki, e.a. egin ahal izateko. ●

Orain arte ere erakutsi izan dute eta egunotan, igandean eta astelehenean, a-re gehiago. Nonbait oso irenskaitzak dira oraindik ikurriak, herriaren gogoia adierazten duten oihuak, pankartak eta horrelakoak.

Igande eguerdian Alderdi Zaharrean giro beroa: pankarta ugari, oihuak... poliziak ez ziren sartu. Arratsaldean ezaguna den Atotxakoa. Goizean eta arratsaldean gorte zituzten indarrak iluntzean bota zituzten, Alderdi Zaharra jendez gainezka zegoela. Ohizko jipoiak balak, kezko bonbak, kartutxoak... Gutxienez zortzi zauritu izan ziren.

Astelehenean oraindik egon ezinak irauten zien. Ilunabarreko 9ak aldera, gizon talde bat, paisanoz jantzita, metrailetak eskuan, Alderdi Zaharrean zehar ibili zen. Bertan zegoen batek dioenez, "Jurramendiko taldea zirudien". Bati "a sus ordenes mi teniente coronel" entzun zioten. Atzetik goardia zibilak bi jeep agertu ziren

eta horrela joan ziren, paisanozkoak aurretik, goardia zibilak haiek gordetzen edo, kalean aurrera. Azkenean goardia zibilek harmak jaso zituzten eta aldegin zuten. Gero grisak agertu ziren. Jendeak esan beharrezkoak esan zituzten batzuei eta besteei.

Beharbada gertakizun hauek zerikusirik izan dezakete hilaren 15ekoarekin ere. Ez litzateke harritzekoa "elkarriketa sendatzeko" "show"aren zatiak izatea honako hauek.

*Bestalde, hilaren 12an Hegoaldeko lau hiriburuetan egitekoak ziren amnistia-aren aldeko manifestazioak debekatu egin dituzte gobernadoreek. Aitzakiak, betikoak: amnistia emana dagoela, ezin dela ordenarik garrantzia manifestazio hoietan, eskatu dituztenak ez direla horretarako gai...

Gai ez izatea gauza bat da; beste bat, manifestazioa egiteko baimena eskatzeagatik gaizkileztat edo hartzea. Izan ere, debekua emateko metrailetak eskuan harturik joan zitzaizkien poliziek Donostiako zenbait Hauzo Elkartetako lehendakariak baimena eskatu zutenei hain zuzen.

Guzti hau jakinik, nor urreratuko da erreformari boto ematea? ●

ASTAKERIAK ZUHAITZETAN

Uliako hauzoa haserre dago, "Villa Nena" deritzanean -S. José de la Montaña-ko atzean- 17 zuhaitz bota bait dituzte batere arrazoirik gabe. Peritoaren informeak dioenez, 28-30 urte zituzten zuhaitz hoietako gehienek baten zaharragorik eta gazteagorik ere- eta oraindik bizirik zirauten, nahiz eta batzuek enborraren zati bat, luzetaka iharrik eduki.

Lurrak astintzen ere aritu dira. Udalak dioenez, zuhaitz bat botatzeko baimena besterik ez zegoen. Uliako Hauzo Elkarteak arazo hau argitzeko pausoak ematen ari da, berrito horrelakorik gerta ez dadin. ●

EIBARREN "FESTA"

Azaroaren 29an, San Andres bezperan, ikurrin bat jarria izan zen Untzaga plazan. Ondoren, lau detentzio gertatu ziren. Sozietatea batetan afaltzen zegoen alkateari abixatu zitzaion, eta lau gazteok kalera-teea lortu zuten.

Gaueko hiru terdietan, zenbait hitze-ko enfrontapen izan zen Dos de Mayo ka-lean, herriko gazteek hainbat ezezagun beren presentziaren nondik norakoa esji-tuz.

Biharamunean, goardia zibilek mani-festazio bat sakabanatu zuten. Z. AR-GIAko berri emaileak parte hartu zuen zi-bil batekin mintzatu zen, eta beronek esan bezala: "Salieron a por nosotros. Pe-ro no pasó nada porque se supo actuar". Bezperako ikurrinaz galdetuz: "Bah, a eso estamos acostumbrados".

Abenduaren 4an, gaueko 12,30etan, gerrillero talde bat, pipa eta guzti eskuan, Ikastolako tabernan sartu zen. Zenbait probokazio egin zuten barruan nahiz kan-poan. Ez zen bestelakorik gertatu.

Gau erdian, ordurarte zerbitzen aritu zen ikastolako guraso bat etxeratu zene-an, hiru tipo aurkitu zituen peoran. Han-ka egin behar izan zuen, gaua beste non-bait iraganez. ●

Hiru operazio egin dizkiote Imanol Isasari. 3 hilabete hauetan Madrilo "Primero de Octubre" deitu ospitalean dago laugarrenaren zai.

Hiru grisek zaintzen dute, gau eta egun. Abogadua joaten zaionean ere ez zaizkio gaine-tik kentzen. Abogaduekin eta apaizarekin ba-karrik hitzegiteko eskubidea badu presoak. Bai-na Isasari ukatu egiten zaio eskubide hori. Na-hiz eta abogaduak ondotik aldegitako agindu ez dute aldegiten. Eta euskaraz hizketan hasten baldin badira debekatu egiten diete. ●

ERRENTERRIAN

UDALETXEA HUTSIK

zela eta mahain inguru bat eratu zen. Honen berri Zeruko Argiaren 714. alean eman genuen. Eraso gogorra izan dute ge-roztik hiruk: bakoitzari 75.000 peztako multa bota die. ●

PRESOEN FAMILIARTEKOEN BATZARREA

Euzkadi, Galizia, Catalunya eta Espai-ñiako Estaduko beste presoen familiaret-koek, gaur, abenduaren 7an, Gipuzkoako Gobernadoreari, batzarre bat egiteko bai-mena eskatu diote. Bileran hau Urretxuko Ederrena pelotalekuan izanen da, hilaren 11ko arratsaldeko 4,30etan. Bertan am-nistiaz eta gartzeletako egoeraz hitzegingo da, mahainean bi abogadu, preso izanda-koak eta presoen familietakoak direlarik.

Hauek agiri bat ere bidalia dute eguno-tan Madrilan egin den PSOeren Kongreso-ra, konklusioetan Gobernuari amnistia es-katzea erabaki diezaioten "hau delako be-netako demokrazia lortzeko lehen pau-soa". ●

Bakoitzak bere lanak

Poliziak kaleak libratu, abogaduaK gizonaren eskubideak zaindu

Abenduaren bosta egun haundia izan zen euskaldunontzat; egun erneagarria gu-re etsaizentzat. Anoetatik Atotxara eta Atotxatik Parte Zaharrera zuen joera i-gandean abertzaletasunak.

Poliziarri bideak ixteagatik edo zenbait kale bazterretako berebilak trabeskatzen hasi zen.

Arratsaldeko 7,30ak aldera zen. Parti-duaren ondotik kafexka bana hartzera sartu ziren A. Zarco, R. Iriondo eta beren emazteak Bulebarko Kansas kafetegira. Irteerakoan zeharkaturik zegoen berebil bat baztertzeko agindua eman zien polizi-ak.

Zarco, abogadua izaki eta legeen berri ondo jakin: "ez dut baztertuko, ni ez na-go lan horretara beharturik".

Zarco eta beste hiruzpalau abogaduk berdin zioten: "Jendea ez dago honelako lanetara behartzerik. Frantziako errebolu-zioaz geroztik honelako lege guztiak de-seginik geratu zien. Poliziak onez-onean eskatzen duenean norbaitek lagundu nahi baldin badio berebilak eta honelako lan-gak baztertzen borondate hutseko lana egiten du. Nahi ez duena ez daukate be-hartzerik. Horretara behartzen duen lege berezi bat eman beharko lukete.

A. Zarco abogaduaren arrazoia lotsa-gabekeria haundia iruditu zitzaion poli-ziarri eta bertan behera lurrera eratxi zu-en. Abenduaren 6an oraindik ere buruari heltzen zion kazetarion aurrean. "Orain-dik ere min hartzen dut", zioen. R.Iri-ondo, bere laguna ere ebaindu egin zuten. Garasika hasi ziren emakumei ere, ha-la esan omen zieten: "Isiltzen ez bazare-te zuek ere berebilak baztertzen hasi be-harko duzue". "Jendea lanean jarri eta berak begira zeuden" zioen emakume ba-tek.

Land Rover-en minutu batzuk eginda-koan kanpora bidali zuten. Baina A. Zar-cok, zein zen buru egiten zuena kontuak eskatzeko, galdegin zienean berriro bizka-rra berotu eta barrura eraman zuten. Han barruan zai zegoela "putasemea" deitu zion batek. Herritar izatearen eskubideak zaindu nahi zituela askotan esan zion nonbait polizikoari: "Aquí está el ciuda-dano" irri eginaz esaten zioten. Polizie-i "asesinos" deitu ziela aitor erazi nahi i-zan zioten deklarazioetan: "Nik ez dut horrelakorik esan eta giza-eskubideen al-de ari den garaian ezin daiteke honelako-rik esan ere" erantzun omen zien.

Igandean bertan libre utzi zuten Zarco.

Dena den A. Zarcok hauzitara jo du. "Kalean dabilen gizona ezin daiteke hone-lako gazetara behartu". ●

IRABAZI DUGU

Allegretto Aireak HERRIKOIAK

I - KA DA - ZI I - RA GA ZI DU - GU O - DOLEZ TA MAL - KOZ I RA DA -

RI DU - GU I - RABA - ZI I - RABAZI DU - GU BUR - DINEN ATZES -

TIKI - RABA - ZI DU - GU HI AUDA - RI HE RRI KO ZAINDA - RI GER -

NIKA KO JU - A BEGI E - TAN AR - GI HAU LORI - A BUR GOSKO AUZI -

A EZ - PATARI NAV - SITU ZAIO HE - RRI - A E - KIN EZ ETZAN LO

TA - RA GI DE - A - RI E - KIN JA - TOR O - DO - LETAN JA - TOR ARGIMAS TE - A

MUGARIK GA - BE - KO LUDI ZA - BAL BAT DUGU NABI ARMA - JAK SUN - TEI - TU

URRE - A BE BAI AS KATA - SUNA DUGU NABI EUSKA - DI BE - RAI BAT DAGO GURE ZAI

IRABAZI, IRABAZI DUGU, ODOLEZ TA MALKOZ IRABAZI DUGU.

IRABAZI, IRABAZI DUGU, BURDINEN ATZETIK IRABAZI DUGU.

HI, GUDARI, HERRIKO ZAINDARI, BERNIKAKO SUA BERTETAN ARRI...

HAU LORIA, BURGOSKO AUZIA, EZPATARI NAVSITU ZAIO HERRIA.

E - KIN, EZ ETZAN LOTARA, NIDERRI E - KIN.

JA - TOR, ODOLETA JA - TOR ARGIMAS TE - A.

MUGARIK GABEKO

LUDI ZA - BAL BAT DUGU NABI.

ARMADAK JUNTASITU, URREA BE BAI

ASKATASUNA DUGU NABI

EUSKADI BERRI BAT DAGO GURE ZAI.

IRABAZI...

BULTZA, BIDETAN EZ JARRI, IZETZIAN BULTZA

BULTZA, ESKUAK OJOLDUZ BULTZA TA BULTZA

GURE LURRAZPIK

HILEK IRABAZI DUTE.

TXAKURTEKISTAN, DINAZETAN

DEIADARNA DABILTZATENDUK

ABERRI GAZTE BAT SORTU DIGUTE.

1936-1937

JOKIN ZAITEGI, euskaldun handi hori

Datorren astena dela hirurogeitamar urte, uztailek 26 batetan, bere jaiotza ikusi zuen herriak, historian zehar eman duen semerik handienetako bati omenaldia eskainiko dio. Eta hau diodanean Jokin Zaitegiz hitzegiten ari naiz, jakina.

Beraren definizio bat eman behar dela esanaren balidate ez dakit nondik hasiko nintzatekeen. Gizon xehe batena ematea zaila izanik, nola ez bere bizi guztian lanari, Herriaren aldekoari, ekin dion honena? Ez dut uste egokiena naizenik honelakorik egiteko; gainera, definizioaren mugak lantto honek dituen helburuetatik irtenen lirateke. Dena dela, eta zerbaitto esatearren, honelaxe egingen nuke:

— Euskaltzale porrokatua: 1.920-21garren urteko ikastaroan, Durangon, beste zenbait eginkizunen artean, euskarazko bertsoak bota edo esan zituena bera izan zen. Eta hamalu urterekin pizturik zuen zuzia ez da oraindik itzali ez eta guttiagorik ere.

“Kaletik noala erdaraz hizketan ari den emakume... edo gizon talde batekin topo egiten badut, euskarara itzuliko da. Errukarriak...!” Nahi duenak uler beza.

— Umila eta abertzalea: Bere omenaldiaz hitzegin zitzaionean honela e erantzun zuen: “Neri eskain diezadakezuen omenaldirik ederrena Udal Etxeko baloitik ikurrina jartzea da”.

Baina aberriaren sentipenak ez dio sekulan bere herria ahazterazi, batzuetan lanak “Udalaipe” izengoitiaz izenpetzen zituela ezaguna baita.

— Langile nekezina: Berroneitamar urte baino gehiagoz bizitzako edozein arlotan mugitzeak derrigorrezko fruituak eman behar ditu. Zaitegik euskal arloa aukeratu zuen eta ondorioak denon bistan daude. Baina azter dezagun, gaingiroki behinik behin, gizon honen lana.

Loiolaratu zenetik, 1.921garren urtean, bortizki ekin zion lanari, euskal ikasletzat Apalategi, Zugazaga eta Olabide ospetsuak zituelarik. Bitartean Bilboko “Jesus-en Bihotzaren Deia”n idazten zuen.

“Euskaltzaleak” delakoaren lehen saria, olerki mailan, lortu zuen 1.934-an Zaurautzen, “Tori nire edanontzia” olertiagarik.

Loiolan ere, beste idazle eta, batera, ikaskide batzuek lagundurik, hauxe erabaki zen: eladerazko klasikoak euskaratzea. Zaitegik, bere aldetik, Sofokel osorik euskaratu zuen. Lan honen fruituak hauexek dira: “Sofokelen antzerkiak (I)” 1.946-an Mexikon eta “Sofokelen antzerkiak (II)” 1.958-an Baionan.

Olerkari bezala, egilearen goi maila e-

MENDIAGA

rakusten diguten beste bi liburu ere: “Goldaketan” 1.946-an Mexikon eta “Berriaz ere goldaketan” 1.962-an Guatemala-lan.

Baina, zalantzarik ez, Jokin Zaitegiren izena beste biri erantsita geldituko da betiko. Izen hoik “Euzko Gogoa” eta Platon dira.

“Euzko Gogoa”-aren izena aipatzean edonorri Zaitegiren izena datorkio gogorra. Berau baitzen gerraostean euskaraz argitaratzen zen aldizkari bakarraren sortzailea. Guatemala izan zen bihotz euskalduna zedukan aldizkariaren jaioterria. Han ihardun zuen 1.950-55 tarte honetan, Biarritza etorri arte, hain zuzen.

Bere inguruan biltzen jakin zuen orduko euskal literaturan mugitzen zen oro, aldizkariari sekulako ospea emanik. Euskal Literaturak urte haietan eduki zuen euskarri bakarra Zaitegik zuzendutakoa zela badiogu, ez dut uste oker egonen garenik. “Euzko Gogoa” bi belaunaldiren arteko zubitzat jo dezakegu, kultur aldizkari honetan, hain gazte ez ziren idazleek gaurregungo askori txanda eman baitzioten. Eta aldaketa honen lekukorik hurbilena Zaitegi izan da.

Bestalde, Zaitegik egin duen lanik mardulena Platon euskaratzea izan da. “Intelektual erraldoi batek bakarrik egin zezakeana...”

1.962-an eta Donostian “Platon-eneko atarian” liburua argitaratzen du, Platonen elkar hizketekin. Iaz, tomo batetan Platonen beste hiru liburu eman zituen argitara: Oturantza, Protagora eta Menon. Laster gainontzekoak argitaratuko ditu.

Hitz guttitan, datorren astean Arrasateko herriak omenduko duen gizona mugatzen ahalegindu naiz. Dena merezi duen gizonari ez aio laguntzarikukatu behar, eta Zaitegik dena baino gehiago merezi du.

Omenaldiaren antolaketa eraman duen taldearen hitz egoki batzuetaz gustatuko litzaidake bukatzea:

“...Ondorio gisa esan dezagun: Zaitegik bere lanaren zatirik handiena eta neketsuena, Euskal Herriaren unerik beltz eta etsigarrienean osatu du, inork guttigitur kulturaren etorkizunaren sinesten eta itxaroten zuen ordu tristeetan. Ez hori bakarrik: euskal kulturarekiko Zaitegiren erabateko jarrera, zalantzarik gabeta, due-la ez hain aspaldi oso bakarra zen eta ausardi ikaragarria behar zen bakardadezko bide horietan barne abiatzeko.

Belaunaldi berriak Zaitegiri arrazoi eman dio eta bera aintzindari bezala onartzen du”.

EUSKAL UNIBERTSITARIEI DEIA

1. Ezaguna da Espainiako unibertsitateetan barrena ikasten ari garen ikasle euskaldunon loturarik eza.

Egia da, gainera, geroz eta gehiago direla gure artean elkarlanerako bildu nahi dutenak.

Honetarako dauden trabak, maizenak, ondorengo hauk izaten dira:

- a) Euskal ikasleak ikastetxe eta hiri desberdinetan sakabaturik egotea.
- b) Konkretuki zer egin ez jakitea edo ezertan hasteko inolako laguntzarik gabe aurkitzea.
- d) Geure hizkuntza behar hainbatean ez menderatzea.

2. Gure ustez, estudiante euskaldunok ahalik azkarren lanean hasi beharra daukagu. Alferrikakoak dira, bestela, Euskal Unibertsitatea, Euskara Ofiziala eta honelako beste sloganak oihukatzea. Geure buruak prestatu beharko ditugu lehen-lehenik, herriari zor diogun erantzuna eman ahal izateko. Prestatze hori, batez ere, puntu hauetan ikusten dugu:

- a) Euskaraz hitz egiteaz gainera, normaltasun osoz irakurtzen eta idazten jakitea.
- Beraz, erabat beharrezkoa dugu alfabetatze sakon bat egitea. Lotsagarria bait da, unibertsitari euskaldun batek euskaraz ondo irakurtzen eta idazten ez jakitea.
- b) Nork bere jakintza-sail edo espezialitateko gaiak euskaraz erabiltzen hastea. Honetarako, ondorengo trabak aurkitzen ditugu gehienetan:
 - Hiztegi teknikoen falta.
 - Zer-nolako artikulua idatzi eta non argitaratu ez jakitea.
 - Liburu bat itzultzekoaz, zein liburutatik abiatu erabaki beharra.
 - Bere espezialitateko beste estudiante euskaldun gutxi ezagutzea.

3. Problema hauei irteerabideak aurkitzeko, ELHUYAR taldeak dei egiten dizu, zuri eta zuk ezagutuko dituzun adiskide estudianteei. Guztion artean, berehala lanean hasiz, lan ederra egin litekeela uste bait dugu. Horretarako, jakina, lehenik elkar ezagutu beharra daukagu, programa zehatzak prestatzeko eta —oraingo bakartadearen orde— lagunarte giro bat sortzeko.

4. Aldi berean, 1977. urteko Udako Euskal Unibertsitatearen aurreprograma agertuko zaizu, eta zure iritzia eskatuko. Urtez urte antolatzen den ekitaldi horrek ez bait du 10-15 egunerara mugatu behar, urte guztian egindako lanen erakusleku izatera iritxi baizik. Puntu hau bere luze-zabalean aztertzeko, han izatea espero dugu U.E.U. aren idazkaritza ere.

Horra, beraz, gure deia:

LEKUA: Donostian, Ibaeta hauzunean, Santo Tomas lizeoan.

EGUNA: Abenduak 28, astearte, goizeko 10,30etan.

Han izango zaitugulakoan har itzazu gure agurrik beroenak.

Zure adiskide ●

ELHUYAR

NORK KUKURRUKUiiiiiii

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654
Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Ez Merkonak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, olek guztiak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

EUSKARA IPAR EUSKALERRIAN (II)

EIN IZAN DA BERTAKO HIZKUNTZEN ALDEKO BORROKEN HASERREA?

XARLEX BIDEAIN

Beti izan da borroka bat bertako hizkuntzen alde, anbigua edo ezbaiezkoa izanik ere —Batzutan, bertako hizkuntzen aldekoek jenatuak dira— Adibidez betroin kanta zahar batek du Guesdin gizon fama-tua traidoretzat zuen —Honek La Villemarqué-ri min egiten dio. Du Guesdin heroe haunditzat aurkezten zigun frantses eskola xobinistak. La Villemarqué berriz, betroinzalea izanik ere, kantak zioenaz alhalgetua zen.

Beste batzuk ari ziren hizkuntza garbi edo "himika" bat egiten, elite bati zuzendua, baina serioz gauzetarako frantsesa erabiltzen zuten gehientan. Hemen aipatu beharrak daude ere hizkuntza batua eta ortografiari buruzko konfliktuak (Bretainian ZH eta UB-aren aldekoak, Okzitanian ortografia "mistraleina" eta "klasikoa" edo "okzitanista") enanai ere euskararen problemetaz, X eta H-arenak barne ! Egungo egunean oraino ere konfliktuak dauka. Gainera, errenten mesfidantza Elizaren jokamoldeak indartzen zuen, hunket bertako hizkuntza erabiltzen baitzuen elizan. Bretainian erraten zen: "Bretainian, Bretoin hizkuntza eta fedea anai —arrebok dira"— "Ar brezhoneg hag ar feiz azobreur ha a'hor e Breizh". Eta Euskal Herrian, "Euskaldun fededun" esaldi famatua. Hiria Urruty apezarekin batera, apez eta notable askok euskarari atxikimendua bazioten, ideia berrien kontra euskara gerizagailu bat izan zelakoan. Aipa dezagun, I. Sarasolak ematen dituen etxenpleuen artean, Arbelbide apezak zer zioen 1895ean. "Gure mintzayak badu oraino bertze dohain eta probetxu bat. Nola hesi hazkarra ogi-lan-daren edo mahastiaren inguruan, hala-hala dago gure mintzaya Euskal herrian erremuetan. Sineste zuzen, bizimoldea on eta gure ohitura zahar guztiak zaintzen eta tieso atxikitzen ditu; baina bazterretako gezurkeria, egite makur, aztura arrotz eta gastoak urrutzen ditu".

Iparraldeko idazlerik, gehienak aburuk hortakoak ziren naski.

Euskarari besteezbejhar bat gertatu zitzaion, baita beste hizkuntza nazionalak ere azken gerla denboran. Betroin eta euskal eskuindar "nazionalista" edo "erregionalista" batzuk oso pertainiskak ziren eta geroago kolaboradoreak ere, erran nahi baita Alemanen aldekoak, us-tez eta Hitlerrek zerbait gehiago ekarri ziezaietokeelakoan gure populuari. Hau izan da kadervern betroin taldearen kasua. Liberazioa jin orduko debekatua izan zen "Euskalduna", beste hexagono-ko frango bezala. Uste dut "Euskalduna" ren aldaxka "Herria" deitu gure asterokoa izan dela. Segur bago konpomizioe hunket ez diola deus onik ekarri gure euskarari.

Hala ere, gerlaz aintzin, errent batzui (gehienak komunistak behoinaren alde agertu ziren, AR FALZ mugimenduar-ekin, 1933-ean. Hemen Euskal Herrian ez zen halakorik gertatu salbu "mugimen-du" regionalista basque français bat.

Aintzina deitzen zena.

Gerlatik landa beretan dira hasten borrokak. 1947ean lege gai bat Euskal Herriaren alde presentatu zuen Etxeberri-Aintxartek, diputatu aintzinean. Baztertua izan zen. 1947an, komunistak bul-tzaturik, diputatu aintzinean presenta-tu zen betroinaren aldeko lege gai bat. Ba-inan Madeleine Dienesch-ek (M.R.P.koa) eta Deixonne-k (S.F.I.O. koa) funditu zu-tu. Hortik lau urte barne. DEIXONNE deitu legea onartua izan zen. Betroina, euskara, katalana, okzitanoren erakas-kintza ikasi nahi dutenentzat onartzen du lege hunket, astean ordu batez. Gutri da baina ikusiko dugu frangotan eta ge-hienetan ez dela betea izan legea. Ezin aplikatuzkoa izango da zer nahi oztopo e-manez. Hortaz, 1959ean sortu zen IKAS-ek baluke zer erranik. Talde hunket helbu-ruak hauk ziren eta dira:

- 1) euskararen aldeko inizatiba guzi-ak lagundu.
- 2) pedagogiko laguntza eman.
- 3) erakasleen formazio nea lagundu.

1964-65ean, batxilleratoan onartu zen euskara, nahibadako diziplina gisa eta hamarrez goitiko puntuak kondatzen di-ra etsamina kausitzeko. 1967-68an ikasga-iak hasi ziren Baionako lizeon.

GAURKO EGOERA LEGEAREN ARABERA

Gaurko egoeraz jabetzeko aski dugu Haby jaun ministroak zabaldu duen az-ken gutuna edo "circulaire" delakoa ira-kurtzea. Aurtengo martxoaren hogeita be-deretziko paper hunket zehazki erakusten digu eskoletan zer egin dezakeen.

Baina, legezko ahalbideak edo posibi-litateak aipatu aintzin, Haby-k bere pen-tsamendua hitzaurre batean agertzen di-gu. Haby-ren eta frantses aministrazioe-ren ikusmoldea nahiko garbi geratzen da idazki huntan. Hasteko, irekitasunaren edo aperturismoaren alde jartzen da Ha-by jauna, erranez ez dela bertako hizkun-tza problemetan mugatuko, baina berta-ko kulturaren problema guzietara hedatu-ko dituela bere eginahalak. Garbiki dio hizkuntza ez dela problema bakarra eta kulturaz ere axolatu behar dela. Ederki ! Baina, berehala bi oharpen egiten edo bestela erran, bi dogma aipatzen ditu Ha-by jaunak. Eta huna zein:

1— Nazional batasuna, erran nahi baita frantses nazional batasuna ez dela eztabaidagarria.

2— Frantses lurreko herri-kulturek (patrimoine cultureln delakoek) Frantzia-re desberdintasuna dutela osatzen. Urru-

ango ikusiko dugu bezala, frantses poli-tik alderdi gehienak gauza bera errepika-tzen dute.

Bestalde, Haby jaunak aitortzen du lekuan lekuko hizkuntzaren aldera-ko berpizkunde bat badala, egun. Bere gisako esplikamendu hau ematen dio ger-takari horri: iragan gauzen mina, lehengo denboren nostalgia !!

Bitxia iruditzen zait bertako hizkun-tzaren eta baserriar munduaren artean Haby jaunak egiten duen harremanezko lokarri hori. Hiria eta euskara, industria-tzea eta euskara, gaurko mundua eta eus-kara ezin paretuak, elkartuak balira beze-la. Elkarrekin bizitzeko eginak ez balira bezala, Gure literaturan, Hiriart-Urruty baten baitan, Txomin Agirre baten bai-ten bezala, maiz agertzen den mito hori bera du Haby jaunak zaindu nahi. Ukan duen baino oraindik iraupen luzeagoa na-hi dio eman. Ikusmolde horren ondorio-ak laster agertzen zaizkigu, Haby jaunak proposatzen dituen eskolanei so bat ematen badiegu. Huna zein modukoak diren: lekuko manifestatze eta ohitura batzuen ikertzea, manifestapen hunket hatzak lite-raturan aurkitzea, folkore delakoaren i-kertzea, lehengo garaietako zer nabarie-n aurkitze oraikoa, hala nola leku eta jende izenen errannahia hatzematea, eta abar... Ikusten dugunez beraz, proposa-tzen duen eskolako arikizun gehienak atzokoari, iraganari buruz bidatua da. E-gungo eta biharko gizartearen problemen berri jakiteko bide guti gelditzen da ikas-leentzat, Haby-ren abisu hauei hurbile-tik jarraitzen bagaizkio.

Beste gauza hau ere aitortzen du Ha-by jaunak, diolarik, hirugarren Errepubli-kak kalte egin diela bertako hizkuntzei. Baina, kalte horri ere "circonstance atté-nuante" gisako estigailu bat hatzematen dio, erranez bertako hizkuntzak bazter-tzeari esker egin izan dela naziōnearen batasuna eta intelektual promozioea ! Gainera, Frantzia bizi direnek denek frantsesa ezagutzen dute egun, Errepu-blikari esker !

BARNAGOTIK IKUS DITZAGUN GAUZAK

1. Bertako herri-kulturaren ikertzea. Eta hori Frantzia guzian, Hori, Haby jau-naren irekitasunaren izenean ! Lan mota hori egin behar da, ez bakarrik hizkuntza zapalduak dituzten herrietan, baina ere osoki frantsesdun edo frankofono diren herrialdeetan, hala nola Ile de France-n edo Xanpaña !

Beldur naiz, delako irekitasun hori ez ote den frankofono hutsak ez diren herrialdeek dituzten berezitasunen bazter-Beste gauza hau ere aitoritzen du Haby jaunak, diolarik, hirugarren Errepublikak kalte egin diela bertako hizkuntzei. Baina kalte horri ere "circonstance atténuante" gisako eztigailu bat hatzematen dio, erranez bertako hizkuntzak baztertzeari esker eginga izan dela nazioarene batasuna eta intelektual promozioa! Gainera, Frantzia bizi direnek denek frantsesa ezagutzen dute egun, Errepublikari esker!

BARNAGOTIK IKUS DITZAGUN GAUZAK

1. Bertako herri-kulturaren ikertzea
Eta hori Frantzia guzian. Hori, Haby jaunaren irekitasunaren izenean! Lan mota hori egin behar da, ez bakarrik hizkuntza zapalduak dituzten herrietan, baina ere osoki frantsesdun edo frankofono diren herrialdeetan, hala nola Ile de France-n edo Xanpaña!

Beldur naiz, delako irekitasun hori ez ote den frankofono hutsak ez diren herrialdeek dituzten berezitasunen baztertzeko eginga den entsegu bat. Ile de France-ko eta Bretaniako buruhausteak edo problemak, Xanpaña-ko eta Euskal Herriko problemak, berdintsuak direla sinetsarazi nahi baligu bezala ari zaigu Haby jaunak. Guk, euskaldunek, euskal politika piska bat ezagutzen dugunok, jokabide horri "likidazionista" deituko genioke. Baina goazen mamira. Huna Haby-k hartu erabakien zerrenda:

- a) bertako giroaren ikertzea.
- b) pedagogiazko dokumentazioa, INRDP eta CRDP-ren laguntzarekin.
- d) alor hauei doazkioten nazional artxi-buen ahalak bi aldiz gehiagotzea.
- e) herri-kulturen edo patrimoine culturel delakoaren ikertzeko ikasaldi edo stage batzuen antolatzea, mila bestehun irakaslerentzat.

2. Bertako hizkuntza eta dialektoen irakasketa.

Alor hunetan ere, joera nahiko liberala hartzen duela, harro agertzen zaigu Haby jaunak. Zer dio bada? Askatasunaren alde jokatu dela. Biziki ongi, ministro jaunak!... Inontxent xamar garenok usteko gurek libere osoa ukanen dugula, bertako hizkuntzaren erakasteko. Ez da horrelakorik gertatu, alderantziz baizik! Zeren Haby jaunak haxe baitio: bertako hizkuntzaren ikastera ez dela inolaz inor bortxatzen ahal! Segur naiz, hego aldeko euskaldunei PSOE-ko Mugica baten hitzak gogoratuko zaizkiela. Haby jaunak eta Mugica jaunak, bistan da "euskal faxismo eta arrazismoaren kontra daudela"5 "On connaît la chanson" erraten den bezala... Haatik, haby jaunak du eraiten bera sozialista den Haby-k hartu berri dituen neurriak hauk dira:

- a) Errientek egiten dituzten "formation continue" edo geldigabeko molkakuntza delakoen ikasaldietan lekuan lekuko hizkuntzak sar-arazi,

b) bertako hizkuntzak dauden akademietan, kontseilari pedagogiko bat izenda.

d) bertako hizkuntzak egin ikasaldiak lauhun ta berrogei irakaslerentzat antola.

e) bertako hizkuntzen aldeko ordu gehiagotzeko indar bat egin.

f) oraidanik, baxoan dagon nahibadako etsamina (facultatif), edozein sailetara hedatu.

Hemen bada zerbait onik, lortu dugunik. Baina ez da segur aski.

Zeren, lehenik, 440 irakasle frantses Estatuak, guti da. Eta bigarrenik, kontseilari pedagogiko bat Bordeleko akademian izateak, ez du deus haundirik aldatuko euskaldunentzat. Okzitanoa eta euskara, akademia berean aurkitzen baitira biak. Kontseilari horren beharrik baldin bada, bat Baionan bertan behar dugu.

Delako ikasaldi horiek eginak izan dira, Baionako lizeoan, hamarren bat profesor-ikaslerekin, Jean Haritschenhar irakasle gisa zelarik. Bruch errektoreak ere bisita bat egin du, ixilka.

3. Euskerako irakaskintza zertan dugu.

Orain arte aipatu ditudan ministro-neurrien aplikatzeak hurbildik ikertu eta, laster konturatzeko gara, Haby-ren azken gutunak puntu gehienetan ez duela Deixonne-n legea gaintitzen!

-Primaire edo lehen mailako eskoletan. Ordu bat astero "activités dirigées" delako arikizun gidatuetan, errientak nahi baldin badu, Akademiako inspektorrari baimena galdatzen baldin badio eta hune baimena ematen baldin badio!

Badira bestalde, lauzpost errienta, eskolaz eskola dbiltzana, euskararen erakasten. Gehiagorik ez! Orai beste hiru izendatu izan behar dira. Dena ere on!

-Secondaire edo bigarren mailako eskoletan. Deixonne legeari jarraitzen da. Lehen aileko eskoletan (6-5-4-3), lau urte irauten duen sailean beraz, ezer ez! Bigarren sailean (2-1-Terminala), hiru urte dirauen sailean, baldintza hauen arabera: astero hiru ordu euskaraz ematen ahal dira, eskola bakoitzean gutenez hamar ikasleek nahibakazko diren euskarazko ikasgaien segitzea galdatzen baldin ba-

dute.

Hau da legeak lizeotan ematen diguna. Gogoan hartu behar dugu, lege berak haxe erraten digula ere: bertako hizkuntza dela erakatsi behar eta ez baturik dagoen hizkuntzarik. Dударик gabe, aginte mota hau, euskara batuaren kontra doa, hizkuntza mintzatua eta hizkuntza idatzia ez baititu bereizten, eta hizkuntza mintzatuaren geroarentzat idatzkera batua baitezpadakoa dela ez baitu ikusi nahi.

-Unibertsitatean. Bordelen zortzi ordu astero, C 1 eta 2 U.V. ematen dituenak. Irakasaldiak J. Haritschenhar-en eta huen laguntzailearen gaien. Dena euskaraz.

Tolosa: Allières-k ordu bat edo bi ematen du.

Pau: Eugène Goihenetxek sei ordu astero.

Baionak I.U.T.-an bi ordu astero, urtean 50 ordu. Beñat Oiharzabalek emanik.

Heziketa mailan., "Ecole normale" errient eta errientak formatzen dituen eskolan, bost aldiz ukan dituzte bi orduko ikasgaiak, M. Goiehnex-k emanik. Aurten beste batek egingen duela errana izan da.

Beraz, bestalde stage do ikastaldi bat egia izan da. Baina IKASek berak, ikastaldi bat muntatuberri du-70 errient bieu da. Ez da batere giazki eta errienten behar sarrienak zoin diren ikusteko ona izan da.

Oro har, legeak oso guti ematen digu. Baina tristeena aipatzekoa dut oraino. Hau da: legeak ematen digunaren plikatzearen zailtasuna. Gure egoera hain historikoa da nun guk, euskal militanteok, frantses legearen aplikarazteko bost ahalak egin behar baititugu.

AGURAINGO ESNATZEA ETA TXISTULARI TXAPELKETA

Orain dela lau urte, Agurainera etorri zen gizon odolbizi bat. Klaretarrek duten ikastetxean lan egiten hasi zen. Herrian euskal-nortasuna galduta zegoen eta maila guztietan erdaldun-kulturaren arnasak lantzen gintuen. Hemengo gizonei nahiz eta Euskal Herrian bizi, haien euskaltasuna faltatzen zitzairen. Egoera hontan Aguraini etorri zitzaion Patxi Zabaleta. Batzuentzat idealista hutsa, besteentzat zoroa... baina guretzat herriaren langille bat.

Poliki poliki, txistuaren bidez, herria aldatzen hasi zen. Egúnere bere txirrinda hartzen nahiz bero nahiz euri, txistuaren Akademiara joaten zen. Joan eta etorri neketsu horrek, bere fruituak eman zituen.

Azaroaren 21ean Agurainek bere nortasuna bereganatu zuen Lehenengo Txistulari Txapelketa ospatzean. Zabalkunde ederra egin ondoren, gure iragarkiari ehun eta hogeita zazpi txistulariek erantzun zioten.

Goizeko hamarretan Aguraingo txistulariek kalerik kale jaiko hasiera iragarri zuten. Berrogeiren bat antolatzailek txistularien etorrera prestatzen zuten. Txapelketako presentadoreek txistulari egitaraua aurkeztean, herriko kaletik bueltak eman zituzten furgonetan batean.

Hamaiketarako eskualde guztietatik txistulariak irtxi ziren. Agurainek beste herrien antza zuen. Giro berezi batek, gure erraietan, euskaltasunaren poza bizierazi egin zigun.

Konkurtsanteak banatu eta gero, txistularien jaiari hasiera eman zitzaion. Hainbat txistulari etorri zirelako, goizeko aukerapena bi tokitan egin genuen. Txiki-enak, A. taldekoek, hiru ordutan Udaletxean bere saioa bete zuten, B eta C taldekoek Agurain-Zineman bere alardea egin ari ziren bitartean.

Goizeko alardea bukatu ondoren, zein zirakeen finalistak erabaki zuten epaileek. Konkurtsanteek eta haien lagunek Eskoletan eta Klaretarrean Ikastetxean bazkaldu zuten batasunaren jaiari jarraituz. Umore ona, anaitasuna eta

euskaltasuna bazkalorduan ere bai agertu ziren.

Antolatzaileen gogoak ez ziren lehiaketa Konpetitiba bat egitea, txistulari guztien elkartasuna lortzea baizik. Hortarako haien ekintza osoak, irabazle eta galtzaileen artean banaketa gainditu nahi zuten.

Arratsaldeko bostetan txistulariak Polideportibora joan ziren. Lehiaketaren eszenarioa benetan polit-polita zen, bai euskaltasunaren aldetik bai arte aldetik. Eta nahiz eta ikurrina ez agertu—Arabian arlo hontan gauzak nahiko gogorrak baitira— batasunaren, askatasunaren, herri-tasunaren eta euskaltasunaren asmoak baieztu genituen sinbologiaren bidez.

Aukeratu ziren hemazortzi txistularik jaiari jarraipena eman zioten. Txapel-dunak epaileek erabaki zituzten artean, Zornotzako talde batek, abestiekin, jaiaren parte hartu zuen.

Leihaketa amaitzeko, trofeuen banaketa egin zen. Nor ziren irabazle? Hori ez zen inporta. Guretzat Agurain, Txistularien Elkarte eta Euskal Herri osoa.

Patxi Zabaletari, bere lanagatik, txistuaren alde trofeu berezi bat eman zioten, omenaldi bezala. Bere ekintzagatik, esker bero beroak, herriak eskeini zizkion.

Txistulariak eta ikusle guztiak agur jauna abestuz agurtu ziren. Gaueko lotsak herria estali zuen. Txistulariek utzi zuten oihartzunak aguraindarreen gogoe-tan hots egin zuten. Agurainen ospatu zen txapelketak Euskadi garelara esaten zigun. Gaur arte bakarrik txistua joaz Euskal Herria landu dugu. Bide bat zabaldu dugu... baina gure euskaltasuna osoa berriz hartzeko gure ekintzari jarraitu behar gatzazkio. Araba eta Agurain, Euskadi direla ezin dakikegu ahaztu.●

KOLDO TXANPLA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10

Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

OSKARBI ere etengabeko lanean "Olentzero" eta "Hitz urri batzuk" bi L. P. berriak

Abenduak 13rako prestatua dago Oskarbiren bi L.P. berri hauen aurkezpena. Ezaguna dugu Oskarbi, ezagunak Euskal Herrian zehar erakutsi eta azaldu dituen lanak. Hamarren bat urte badira Oskarbi abestaldea plazaratu zela eta geroztik amaika saio, kantaldi eta jaialdi, eskainia du gure eusko lurraldean.

Ez dugu oraindik bi disko berri hauk entzuteko egokierarik izan, baina benetan irrikizten gaudela, zai zai jarriak gauzkala esan beharrean gara.

Xehetasun gehiagoren berri jakin neharik, Oskarbi taldearen gidari, arnasa eta eragile dugun Koldo Romerorena jo dugu. Lantegian, lanpeturik ikusi dugun arren, patxaran, ezereen presarik gabe, bere barne sentipenak hitz jario mamitsu batez erakusten zizkigularik, erantzun digu Koldok.

— Bi disko berri hauen emaitzak lanik asko eskatu ahal dizue ?

— Guk geure lana ez dugu diskoak argitaratzearren morrontzan egiten. Guk, abeslariak garenez, abestu egiten dugu, eta abesti mordo bat prestatuak genitue-larik diskoak prestatzeari ekin genion. Lana neketsua izan da. Gogorak izan dira azken sei hilebete hauk Oskarbirentzat, baina argitara azaldu zaigu lan guzti honen fruitua.

— Zuzenean bi disko berri haundi hauen aipamena egin aurretik, nola definituko zenituzke Oskarbi taldearen karakteristikak ?

— Ez pentsa gero hitz bitan adieraztea erraza zaidanik. Halaz ere, nolabait adieraztearren, euskaldunen euskal kanta lantzen duela esan dezaket. Kanpora begira hainbat lan egin dugu geure taldeari begira. Azkue, Aita Donosti eta lehengo kantak bildu dituen zenbait autoreen sailetan gogor ibiliak gara lanean. Gure egarria asetzeko iturburura, jatorrizko euskal abestietara jo dugu. Berauen inguruan talde bikain bat egin dugu.

— Baina Oskarbi egungo momentu eta uneari erantzuten ahal dio ? Lehen-goari begira ez ote ditu egungo arazoak bazterturik uzten ?

— Oskarbi, gure ustez, gaur gaurko abestaldea da eta hortik jokatu nahi du. Baina gure egungo lana ez da behin ere baikaina eta emankorra izango lehenarekin elkartuz gaurkoa lantzen ez baldin badugu. Gaurregun krisia izugarrian bizi gara sail guztietan. Gure Herriarentzat hain garrantzizkoak diren egun hauetan nondik nora jo ez dakigula aurkitzen ote garen beldur naiz. Eta abesti sailetan ere ez dago arinkeriaz jokaterik. Gu bagara nor, badugu gure aboskera, badugu tradizioa, badugu geure geurea den iturria.

— Bai, bai. Baina egungo momentuak eskatzen duenari begira...

— Gaurko egoerak, gaur har dezakegun astinduak, gure inguruan sor daitekeen enbatak, ongi sustraiturik jokatzea, zainak ongi finkaturik izatea eskatzen digu. Guk ez dugu zirkustantzia bati, edo momentu koiuntural bati bakarrik erantzun-go dion abestirik egiten. Bapateko horiek, sarritan, bere eragina gogoan hartuz ere, berehala igarotzen dira, modatik pasatzen. Jakineko une bati ezezik, gure herriaren norabideari erantzunaz jokatu nahi dugu. Abeslariaren eta herriaren artean etenik sortu gabe.

— Besterik aipatuko ahal zeniguke Oskarbi taldeaz ?

— Ekipoan lana egiten dugula. Lana, lan neketsua benetan, elkarturik eta barne giroan egiten dugula, protagonismo osoa talde bezala daramagula. Herriaren gure kantatzen dugula.

— Zer da disko berrihauetaz esan dezakezuna ?

— OLENTZERO diskoa gabon kantaz osaturiko disko bat da. Hirurehundik gora dira horretarako aztertu ditugun kantak. Aukera lan bat egin behar izan dugu, eta Gabon jaietara begira, oraindano egina gogoan hartu nahi izan dugu. Ilusio haundiz landu eta osatu dugun diskoa da. Harrera on bat izango duelakoan gaude. HITZ URRI BATZUK diskoa, berriz, beste estilo batetakoa da. Lehengo kantak eta Gandiaga poetaren lanez borobildua da. Neronek esan dezakedana baino garrantziskoagoa da herriak berak erakus dezakeena. Herriaren hildotik jokatu nahi dugu, Herriak bere esanetara gauzka.

Eta Koldo Romerok berriro geure egoeraren arazoari heltzen dio. Diskoak izan dezakeen harrerak baino une hone-

tan asmatu beharrak, euskaldunok geure aukeratan asmatu beharrak gehiago kezkatzen du. Ez ditu salmenta goseak, kritikaren aipu ohoretsuak, entzulearen eskuzartak, bere onetik ateratzen.

Oskarbitarrak lanean ari dira, amaigabeko, etengabeko lanean. Euskal Herrian sortu eta desegin izan diren abestaldeak gogoan hartuz, hamar urte luzetan diharduen Oskarbi, kantatuz ezezik, iker lanean diharduen Oskarbi, badu meriturik, bere goi mailak hori erakusten digularik.

Markinan berton, jaijo zen 1888garreneko irailaren 23an. Franzisko Maria izenez bataiatua.

Bere herrian karmeldarrak ezaguturik, bide hori hartzen du berak ere. 1904garren urteko apirilaren 14ean hartzen du karmeldarren jantzia Larrako komentuan. Orduan ohitura zenez, Ordenako izen berria ezarriko zaio eta harez komentuan. Orduan ohitura zenez, Ordenako izen berria ezarriko zaio eta harez gero, JOSE DOMINGO izango da guretzat. Urtebete geroago, profesa egiten du Larran bertan. 1913garreneko irailaren 20an apaiz sagaratua izan zen Gasteizen. Ardura handiko eginkizunak izan ditu ordena barruan; karmeldar gazteen zuzendari behin baino gehiagotan izan da, garairik larrienetan izan ere. Gudaren ondorenak biziki sufritu izan ditu, hiru urteko egotaldia Carmo-nan-eginaz.

Baina A. Jose Domingoren joerarik nabarmena, musikarakoa izan da gazte-gaztetandik. Oraintxe berton ere, 88 urteok gehiegi estutu gabe, horretan dihardu jo ta ke ameslari eta gogotsu.

Gaztetako gertakariak bizi-bizi irauten dute haren orimenean. Musika lanari dagokion gertakari bat sarri-sarri kontatu ohi du. Larruskain-en gertatu zen S. Inazio jaietan. Orduan herri txikietan ere handikiro ospatzen ziren jaiak. Kanpotik sermolari on bat ekarri ezik, ez zegoen jairik. Urte haretan, sermolari ospatsu bat etorri zen Larruskainera. Hara eta hona asko ibilia eta etorri onekoa. Gorputzez ere giza-seme ederra. A. Jose Domingok 14 edo 15 urte izango zituen. Organista lana egitera deitua izan zen Larruskainera. Lehenengo irteera zen, beraz, eta gazte-txoa izanik, urduri eta larri zebilen. Segurtasuna ez bere buruagan. Sermolari handiharekinaurkitu zenean, harek honako hau esan omen zion: Mutil, ez bildurrik izan! Ondo jo txarto jo, joa jo".

Musikalari bezala, dohai berezia du abest-
tiak armonizatzeke; doinuak abosts asko-
tara moldatzeko.

Hiru sail bereziko genituzke A. Jose Do-
mingoren musika lanean:

1) Gregoriano musika

Musika tankera honen miatale handia izan da beti. Lan bikainak eta ugariak di-
tu sail honetan. Egin ere, horretan egin izan ditu ahaleginik biziarenak. 1914garren urtean "Musica Sacra Hispana" aldizka-
riak Gregoriano musikako lehiaketa bat antolatatu zuen. Lehiaketa hau zenbait ar-
lotan zatikatua izan zen; eta armonizatze arloan A. Jose Domingo izan zen garaile, JULIO VALDES-ek eta LUIS URTEA-
GAK ohorozko aipamena merezi izan zu-
telarik. Garai haretan ikasle zen A. Jose Domingo.

Tamalgarri izan da harentzat, gaur egu-
neko liturgia berrian, musika tankera hau elizkizunetatik baztertua izatea.

2) Eliz musika polifonikoa

Meza batzuen egile dugu, Hauen artean, lehen Gabon garaian sarri abestu ohi ziren hiru meza. Azken garai honetan, euske-
razko "MEZA BARRIA" argitaratu du.

Aita Jose Domingo Ugartetxea

MUSIKALARIA

Abenduaren 8an, Markinak omenaldi herrikoia

Doloretako Amari egindako "STABAT MATER" bat ere argitaratu zuen, orkes-
taz lagundurik abestekoa. Musika lan ho-
nek entzute handia izan zuen bere ga-
raian, eta Xemeingo elizan abestu zen le-
henengoz. Eliz abestietan xorta ugaria du Ordenako santuei, S. Jose eta Ama Bir-
nari eskainiak. Euskal eta erdal hitzez ar-
gitaratuak dira hauek. Laster argitaratze-
koa da SALBE bat ere herria eta koruak lau abotsetara abesteko egina. Euskaraz dago.

3) Herri abestiak

Gabon abesti batzuk baditu bereak. He-
rri abesti arloan lan ederra eta ugaria egin du, batez ere armonizatzaile bezala, herri doinuak abosts desberdinez jazen. Iaz, "AGATE DEUNAREN ABESTI TXOR-
TA" argitaratu zuen. Aspalditik argitara-
tua du "14 CANCIONES VASCAS" ize-
neko abesti xorta ere, abesbatz handien-
tzat egina. Hiru bat ereserki eginak ditu iadanik: "Simon Bolibarri Ereserkia", "Berriatuari Ereserkia" eta orain "Marki-
nari Ereserkia".

Moldiztegi inprimitu gabeko abesti eta musika lan asko du, bai eliz abestitan eta bai herri abestitan. Azkenengo hauek, abesbatzek abesten dituzte han eta he-
men.

Bere giza-izaeran, gizatasun handikoa, tolesgabea eta irekia agertzen zaigu. Artis-
ta denez, despiste txiki asko izaten ditu noizbehinka: orain txapela galdu, gero betaurrekoak... Esku artean musika pape-
ren bat izan, eta haren bila buruhauste handitan ibilia da inoiz. Gertakari hauek, bere buruari barre piska bat egiteko eta inguruko en alai garri izan ohi dira. Fraile ona, guztien lagun eta maitagarria; kontu-
laria eta umore onekoa; aintzinako gau-
zak umorez kontatzen, benetako artista. Musika, txoriarentzat airea bezala du, ar-
nasa hartzeko oxigena bezala beharrezko lagun eta giroa; era berean gaztetasun itu-
rri. Musika-iturri hori, oraindik jario opa-
roan ari da hategan, agortzeko itxura handirik gabe. Urte askotan horrela iraungo ahal du.

LUIS BARAIAZARRA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA

lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT EGINA EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	600 peza
Korreo batasuneko herrietan	700
Atzerrietako beste herrietan	1.100
Airez	1.700
Salmenta (ale bakoitzeko)	25

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizuet orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom:.....	
Zenbakia.....	

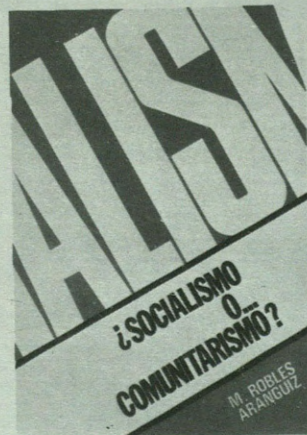
ABENDUA 12-19

LIBURUAK

MATEMATIKA 1. Lan praktikoetarako fitxak. L'AVETeko irakasle taldeak. S.A. CASALS.

Fitxa hauk Gipuzkoako ikastola Elkartearen ardurapean itzuli dira eta Lan Kide Aurrezkiaren diru laguntzari esker argiratu.

SOCIALISMO O COMUNISMO. M. Robles Aranguiz. 106 orr., 215 pta.

Izenburuak dioten gaiez, haibat iritzi eztabaidagarri. Kritikoen esku uzten dugu hoiek aztertzea.

EUSKARA MAILAKA, 3. Sallako Euskal Idazleen Elkarteak. GERO. 123orr., 200 pta. Azkeneko hilabeteotan argitaratu direb biak osatzeko, hona hirugarrena.

INFORME VITORIA' Grupo de trabajo ALTERNATIVA. 624 orr.

Gasteizko huelgaz dokumentazio ugari, egunkarietan, planfletotan, e.a. argitaratua. Bestaldean aurkitu behar oraingoz liburu hau.

I HARDUNAK

Zestoako Herri Elkarteak eraturik:

— Abenduaren 12an, mendi irtiera Andartora, gazte eta helduentzat.

— 14ean, ikastola erakundeaz hitzaldia. Iluntzeko 8,30etan.

— 17an, zine-forum: "Jonen emaztea" ("La mujer de Juan").

— 19an, ikastolako haurren jaialdia, Eliz-ondo zineman.

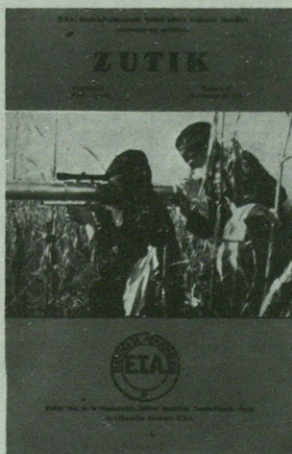
ZINEA

Donostiako Ateneo zine-klubean — Andia, 13— abenduaren 16ean, sombrero de copa" Mark Sandrich-ena (EEUU), Fred Astaire eta Ginger Rogers-ekin.

Bilboko Sarriko zine-klubak eraturik, Ekonomik fakultateko Aula Magnan, 14ean, "Repulsion", Roman Polanskirena (1965).

ALDIZKARIAK

OINATIKO LIBURUTEGIKO AGERKARIA, 7. zenbakia. 1976ko urria. "Lope de Agirre en el cine", Iñaki Zumaldek; "Eliza alfabetatu gabea", Ota-
dui taldeak; Oinatiko euskaraz eta geografiaz lan bana... Euskaraz eta gaztelaniaz.

ZUTIK, 67 zenbakia, azarokoa. 42 orr.

Denbora luzez agertu: gabe egon ondoan, atera berri da ETA! m)ren aldizkaria. Amnistiaz, politiko-militar erakundearen bilakaeraz, KASi buruz eta beste lan batzu ere

badakartzi. Baita separata bat ere, defentsarako kontseilu batzuz emanaz.

IKASTALDIAK

Tolosan, Kultur Ikastaroaren barruan:

— Abenduaren 14ean, Sozial mogimenduk: matxinadak; kultur jakitateak: "Los Amigos del País"; Konbentzioko gerratea.

— 16an, Foruen galketa: lehen karlista gerratea eta Foruak; 1839. urriaren 25eko legea; bigarren karlista gerratea eta 1876. uztailaren 2ko legea. Ekonomia itunak, Estatutoak. Hitzaldi hauek Federiko Zabala emanen ditu, erdaraz.

JAIALDIAK

Usurbilgo pelotalekuan, hilaren 12ko arratsaldeko 6etan, jaialdia: Hibaí Rekondo, Lope, Jokin Lasa, Joseba Etxeberria, Xiker eta Maite Idirinek hartuko dute parte; txalapartariak, txistulariak e.a. ere izanen dira.

Donostiako Santa Teresa ikastetxean, hilaren 12ko arratsaldeko 6etan, gartzelatu eta atzerriratuen familietako haurrei gabon sari banaketa. "Secours Français" deitu taldeak eskainitakoak dira.

**Deustoko S. Felizisimo parro-
kian, bi jaialdiok izanen dira:**

— 17an, Lete, Valverde, Gontzal Mendibil, Gorka eta Jon Knör eta Lurdes Iriondo.

— 18an, Jatorki abesbatza eta Ikas Ama, ikastolako haurren taldea. Iluntzeko 8,30etan izanen dira bi kantaldiok.

BOTO Bila

EZAGUTZEN AL DEZU
ZUK MANUEL FRAGA ?
FRANCOREKIN MINISTRO
EGONDAKOA DA

BAGOAZTE
HEMENDIK
NORA EDO HARA
BERRIZ HEMEN
AGINTZEN
HORI
JARTZEN
BADA.

ETZAIOZULA KENDU
GIZONARI FAMIK
EZ AL ZIÑAN OROITZEN
MINISTROA ZANIK ?

HALA ERE AURREAN
IKUSTEN BADET NIK
EZ DIT ESANGO NERI
DEMOKRATA DANIK.

PARTIDUAK SORTZEA
ORAIN DAGO MODA
ESPAINIAN BADAUDE
MILATIKAN GORA...

... BIAK
FRANKISTAK ZIRAN
ORAIN BERRIZ HORRA
DEMOKRATAK BIHURTU
FRAGA ETA MORA.

HAN DA HEMEN HIZKETAN
HOR DABILTZA SARRI
BIAK NUNBAIT AGINTZEN
NAHI DUTE JARRI,

BOTO BILA HASTEKO
ORAIN HERRIZ-HERRI
EGIN OMEN DIZKATE
LAU TXAKETA BERRI.

MATXAIN & OLZARAGA

Yarby

Herriarekin. Herriarentzat.

Caja Laboral.

CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA